

Márcz. 21-én jelent meg Budapesten

MAGYAR HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP TELJESEN FÜGGETLEN PROGRAMMAL.

Szerkeszti: Horváth Gyula, orsz. képviselő. Főmunkatárs: Mikszáth Kálmán, orsz. képviselő.

Helyettes-szerkesztő: Fenyő Sándor.

A 'Magyar Hirlap' belső dolgozótársai, külföldi munkatársai és levelezői az írói kar legkiválóbb tagjaiból állanak.

A „MAGYAR HIRLAP” ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . frt 14.— | Fél évre frt 7.— | Negyed évre . . frt 3.50. | Egy hónapra . . frt 1.20.

A „Magyar Hirlap” előfizetőinek lapunkat márczius 21-től április 1-ig ingyen küldjük.

A „Hét” kiadóhivatalával sikerült megállapodásra jutnunk arra nézve, hogy e választékos kedvelt szépirod. hetilapot előfizetőinknek olcsóbban adhatjuk. Így a Magyar Hirlap és a Hét előfizetési ára együtt: egész évre csak 20 frt, fél évre 10 frt, negyed évre 5 frt.

Előfizetések a „Magyar Hirlap” kiadóhivatalához: Budapest, IV., Gránátos-utca 16. szám alá küldendők.

Mutatványszámokat kívánatra ingyen!

Mutatványszámok 500,000 példány!

Sternberg Armin Hangszer-Ipar Budapest, kerepest-út 36

Leichner zsírpóra és Leichner hermelinpóra (legjobb minőségű zsírpor)

Legjobb és Leghírneveőbb Pipe-re Holgyor La VELOUTINE

Azon háznak lebontása végett, melyben a mi raktáraink vannak, hol több mint 100,000 darab

Dr. Forti-féle sebta pasz

VERA FORRÁS

Apfel's Comptoir für Porzellan-Ansverkauf Wien, I. Bez., Fleischmarkt 8/72

Török József gyógyszerész urunk

Bilini Savanyúvíz Pastilles digestives de Bilin

Dr. Lengiel-féle NYIRFA-BALZSAMOT

13. SZÁM. 1891. BUDAPEST, MÁRCZIUS 29. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: Vasárnapi Ujság és politikai újdonságok együtt egész évre 12 frt, fél évre 6 frt, negyed évre 3 frt.

FESZTY ÁRPÁD FALFESTMÉNYEI AZ ÚJ TÖRVÉNYKÉZÉSI PALOTÁBAN.

KÖZTÉZETEINK, nyilvános csarnokaink csak az utóbbi időkben jutottak el oda, hogy díszítésekre a művészeteket is igénybe veszik, a szobrászatot, a festőket.

Magas, tágas terem ez a második emeleten. Egyik oldalát a bírósági emelvény, melyre lépések vezetnek. Az elnöki szék mögött a királyi fehérmárvány mellszobra, Strobl műve.

A fali képek elkészítésével Feszty Árpádot, a fiatalabb festői nemzedék és gyorsan kiemelkedett jeles tagját bízták meg, ki az operaház csomagszobrában, a nemzeti színház emeleti csarnokában, a vörös-kereszt-egylet kórházának termébe, a VI-VII. kerületi kör táncszobrában is festett freskókat.

még a kéréseket alkalmán lépett föl a büntetés.

Az elnöki emelvénytől jobbra a régi kor igazságszolgáltatására emlékeztet három kép. Balra ismét három az újabb kornak jutott. A legújabb kor még hátra van.

Az emelvény két oldalán nagy ablakokon árad be a világosság. A szemközti oldalon, fent a magasban, szintén ablakok, színes üveggel. Ezek a harmadik emelet folyosójára nyílnak.

Az emelvényes utánvétel vagy az összeg beküldése ellenében. A megrendelőnek kell az utolsó vasti állomást tartalmaznia. Megrendelések tartandók: 24 db finom porcellán-tányért, 4 db különféle porcellán-tálat, 1 db igen elegáns fedelees leves-territ, 1 db pompás mártás-csészét, 1 db csinos porcellán mustár-csészét, 1 db sőtartót.

szolgáltatásának e kegyetlen formája, mikor az eltökélt igazságnak csoda által kellett kiderülni. Ha a bűnrel vádoltat nem égette meg a tüzes vas, csak akkor nem ítélték el. A bíraskodás az egyház embereinek kezében lévén, a tűzpróba egyházi szertartásokkal volt összekötve.

A tüzpróba az első kép, a középkor igazságszolgáltatásának e kegyetlen formája, mikor az eltökélt igazságnak csoda által kellett kiderülni. Ha a bűnrel vádoltat nem égette meg a tüzes vas, csak akkor nem ítélték el.

Feszty Árpád falfestménye a törvénykezési palota ebüdtészeki termében. A TÜZPRÓBA.

hiába fáradtam Munkácsra, a várba jutni nem lehet. A várparancsnok szigoráról sokat beszélnek, őt mint rideg, mogorva férfit eszelték, ki testestől-lelkéstől osztrák katonára, gyűlöli a szabadelvűséget, gyűlöli a rossz érzésű rebelleket. Hogy gyűlöletének látható jelét is adja, Kossuthnak mellszobrát, egy lánczezel, íróasztala fölébe — felakasztotta. Ezen időben a jó hazafiaknak ezen elnevezést adták: «schlecht gesinnte Rebellen», a hazáért rajongó nőknek pedig «Kossuth-Schwestern» volt a nevök.

Maholányi, családunk egyik jó ismerőse, bizton állította, hogy gróf Teleki Domokos néhány nap óta a várfoglyok közt van; őt mint deli természetű ifjút írta le, kinek arca szenvedő kifejezésű és karját felkötve hordja.

Ezt a személyleírást semmiképen sem lehetett az általam ismert öreg urra alkalmazni, mivel kevéssel ezelőtt Győrön találkoztam, hanem azért a mellett maradtam, hogy közel rokonomat óhajtom látni és mindent kész vagyok megkísérteni, hogy ebben célt érjek. Látván, hogy szándékom kivételében határozott vagyok, az urak felhagytak ellenvetéseikkel és kíséretüket felajánlották.

Fél háromkor állott meg fogatunk a vár kapuja előtt. Maholányi nevűket és látogatásunk célját írásban feltette és ezt a parancsnoknak elküldte. Míg a küldöncz oda volt, bennünket Maholányi a hidra vezetett, a honnét azon sánckokra lehetett látni, hol a szegény foglyok naponta két óra hosszúság szoktak időzni.

Soha, de soha nem fogom azon érzelmeket elfeledni, melyek szívemet elárasztották, midőn szegényeket ott megpillantottam. Tekintetem előtt minden elsötétedett, szívem fájdalmasan összeszorult és egész testem remegett. Róza heves zokogásba tört ki. Szatmári és Maholányi igen kértek, szedjük össze magunkat, igyekezzünk érzelmeink felett uralmat nyerni, mert ha valódi érzéljainkat felismerik, nem jutunk be a várba.

Körülbelül egy negyedóra eltelté után megjött a hír, hogy «a kérelem tekintetbe vétetik, — Das Gesuch wird genehmigt», — így szólott a válasz. Izgatottságom oly nagy volt, hogy minden tárgy elenyészett körültem; nem tudom, merre vezettek, mi utakon jutottam a várparancsnok fogadó termébe. Se nem láttam, se nem hallottam.

A parancsnok udvariasan fogadott bennünket. Oldala mellett egy fiatal ember állott, felkötött karral, sápadt, rokonszenves arccal, nagy körszakállal; nemes büszkeség és önértetes nyugalom sugárzott tekintetéből és az arczának majdnem vidám kifejezést adott.

Beléltünk a várparancsnoknak kérésemet ismételtém, hogy kedves rokonomat, gr. Teleki Domokost, óhajtom látni. — «Ez én vagyok, — szólott az ifjú mosolyogva, — valószínűleg nagybátyámat keresi, kinek keresztnevét is viselem. Ez igen érthető tévedés.»

E tévedéshez a várparancsnok, B. százados, szerencsét kívánt, mondván: — «Képelem, mennyire örvend excellenciád, hogy a kedves rokon helyett itt egy egészen ismeretlenre talált?»

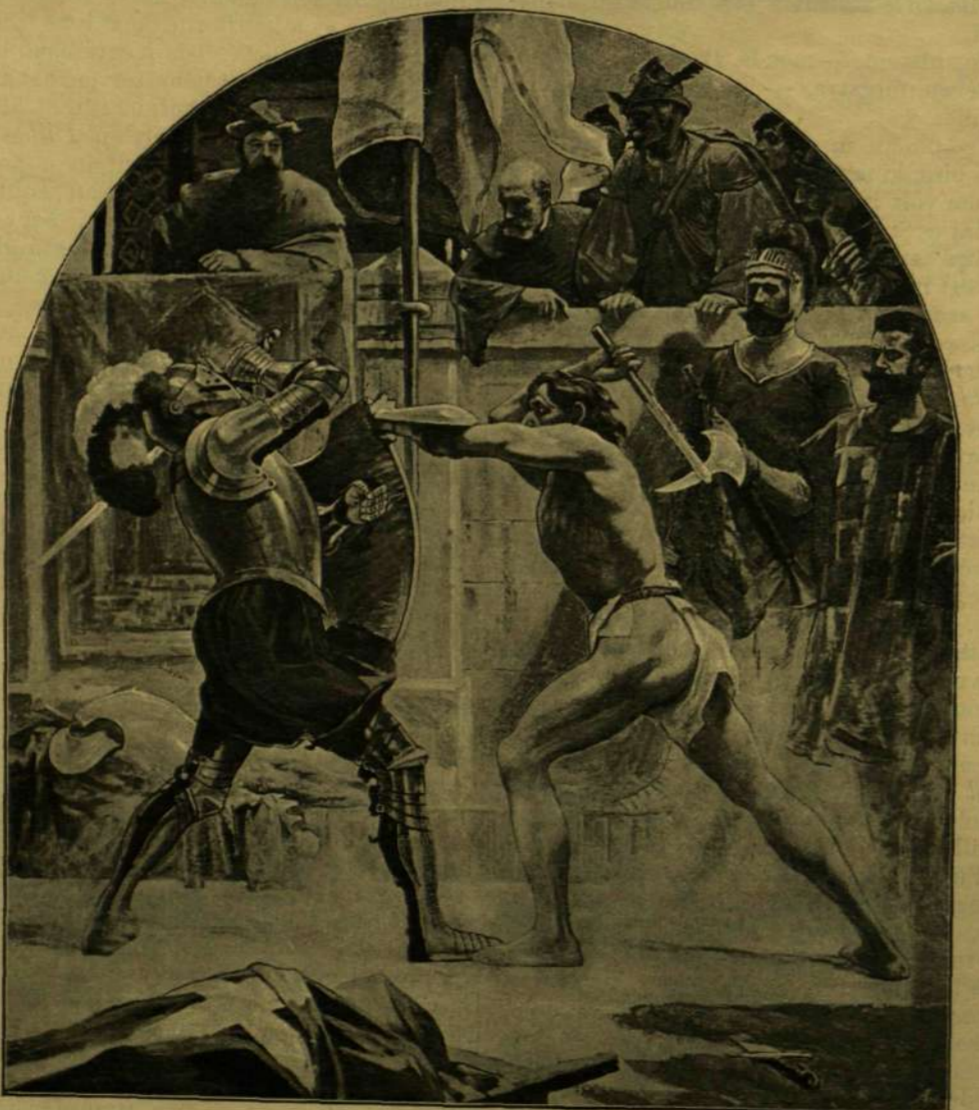
Egyenesen nem mondhattam ellent neki, hanem azt állítottam, hogy az egész Teleki-családdal közeli rokonságban állok és így fiatal öcsém sorsáért is melegen érdeklődöm.

Miután Telekivel néhány szíves szót váltottam, a várparancsnok felé fordultam, szemébe néztem, arczkifejezését kémleltem, hogy lelkületét felismerhessem és tudhassam, mit lehet tőle várni, lehet-e szívéhez szólni. Engemet az első benyomás soha sem szokott megalnálni s azt mondhatom, hogy bár fölé csak rosszat halottam és hozzá ellenszenves előítélettel közeledtem, nem tett kellemetlen hatást reám ez ember. Nyílt homloka, mély, komoly tekintete sápadt arczának megnyerő kifejezést adott, észről, értelemről, szilárd akaratról tanuskodott. Szája körül volt egy vonás, mely azt bizonyítja, hogy az életben sokat küzdött és szenvedett. Alakja közép nagyságú, fellépése, modora feszes és szegletes, nélküli azon könnyedséget, melylyel rendszeren az osztrák katonatisztek bírnak, hanem bizonyos méltóságot nem lehet tőle eltagadni. Én őt tudományos műveltségű, pedáns katonatisztnak tartom, ki kötelességének él s a mit kötelességének tart, attól egy hajszálnyira sem távozik el; igazságos a maga korlátolt fogalma szerint, melynek irányadója a vett parancs és a katonai fegyelem.

Mióta annyiszor csalódtam, szokásommá vált

KÁLMÁN KIRÁLY ELTILTJA A BOSZORKÁNY-ÉGETÉST.

PERDÖNTŐ PÁRBAJ.

FESZTY ÁRPÁD FALFESTMÉNYEI A TÖRVÉNYKEZÉSI PALOTA ESKÜDTSZÉKI TERMÉBEN.

az embereket első látásnál jól szemügyre venni és jellemezni. Ha magamat az első benyomáshoz tartom, nem csalódom; s a hányszor nálam ezen első hatás feledésbe ment, annak mindig kárát vallottam. Valóban kíváncsi vagyok, helyes volt-e ezáltal ítéletem?

Telekivel jó ideig beszélgettem Győrön időző rokonairól, Aradról. Kérdeztem, hogy folytak ott napjai, milyen bánásmódban, részesült? Erre ez volt válasza: «Itt Munkácson sokkal rosszabb dolgunk van, hanem azért nem veszítjük bátorságunkat, reményünket, jobbára vidámak vagyunk, együtt nagy egyetértésben és barátságban élünk, és azt lehet mondani, hogy mindnyájan egy nagy családot képezünk.»

Ezt hallván, a várparancsnok is közbeszólt, mondván: «Az én sorsom az urakénál sokkal nehezebb; én is fogoly vagyok, ki e szomorú várfalakat el nem hagyhatom. E mellett engem még a felelősség terhe is nyom, nélkülözések közt élek és minden társaságtól meg vagyok fosztva.»

Kérdeztem a parancsnokot: szabad-e a várfoglyokat könyvekkel, szivarral, ruhanémivel ellátni? Felkértem, mondja meg: mit szabad könnyedségükre tenni? és mi van eltilva? mert nem akarok neki kellemetlenséget szerezni, nem akarok semmiben bizalmával visszaélni.

Ennek hallatára arca földerült, ridegségét elveszítette s azt mondta, hogy a 48 előtt írott könyveket, bármi nyelven vannak írva, bátran küldhetem. És a mi a várfoglyok szükségét illeti, legjobb, ha maguk jegyzik fel azt, miben szükkölködnek és nekem ezen összeírást elküldik. Sőt azt is megengedte, hogy Telekivel egyedül maradjunk, távozni akart, hanem én őt tartóztattam, mondván: «Nincsen nekünk semmi titkos megbeszélési valónk!» Ennek daczára ő a szoba másik végébe vonult és a kíséretünkben jött urakkal kezdett beszélgetni.

Ezen váratlan ajánlat annyira meglepett, hogy azt kellőleg nem is tudtam felhasználni s alig voltam képes Telekihez néhány összefüggő szót intézni, ki nagy zavaromat és idegességemet észrevéve, ismét Aradról és győmrői rokonairól kezdett beszélni. Végre bucsút vettünk. — Nekem a várparancsnok karját nyújtotta. Mielőtt távoztunk volna, az ablakhoz vezetett és a szép kilátásra figyelmeztetett. Azonban én nagy izgatottságomban ebből semmit sem láttam, azt mondhatnám, sűrű köd fedte szememet. Azt sem tudom, hány folyosón és szobán mentünk végig.

Midőn a hidat is elhagytuk, véletlenül vízszatekinttem és nagy csodálkozásomra láttam, hogy bennünket Róza Teleki karján követ, mi több, vele együtt Teleki a kapun is kilép és őt a kocsi felszállani balkarjával segíti. Midőn már mind a kocsin ültünk, Teleki még egyszer bucsút vett tőlünk.

Mit érezhetett szegény ifjú, midőn a vár falait elhagyta és magát ismét Istennek szabad ege alatt találta.

Nem tudom, a várparancsnok szándékosan részesítette-e őt e kedvezményben, vagy vélem volt annyira elfoglalva, hogy ezt észre nem vette.

A várból egyenesen hazafelé indultunk, és későn, sötétben értünk Somba.

Alig vettük észre a rossz utat és hosszasan tartó kocsiást, mert az átél izgalmas órák egészen elfoglaltak s folyton a szegény várfoglyokról beszélgettünk.

Albert fiam és Róza jól felhasználták azon időt, míg velem a várparancsnok beszélgetett. Megmondták Telekinék, mennyire vágytunk a várba jutni és részvétünket bajtársainak nyilvánítani, de nem lehetett az akadályokat leküdeni.

Felkérték Telekit, bármiben szükkölködnek, tudassák azt velünk és mi boldogok leszünk, ha nékik valamiben szolgálhatunk.

Beszélt Róza, hogy véle Teleki a hidon megállott s intett kezével barátainak, hogy Isten velök, ő távozik! Ezek csodálkozva ugráltak fel ülő és fekvő helyeikről, kalappal, sőt kendővel is intettek üdvözlést, bucsút neki és nekünk.

1850. június 19.

Ma gyermekeim kíséretében haza értem Lónyára. A délután és este kellemes beszélgetések közt telt el. Újra és újra megbeszéljük a tegnapi nap eseményeit, mi mellett az idő nagyon sebesen telt.

Róza kérdezett: láttam-e az író-asztal fölé felakasztott mellszobrát? észrevettem-e az asz-

MÁTYÁS KIRÁLY MEGADJA A NÉPNEK A SZABAD KÖLTÖZKÖDÉS JOGÁT.

VERBŐCZY BEMUTATJA A HÁRMAS KÖNYVET IL. ULÁSZLÓ KIRÁLYNAK.

FESZTY ÁRPÁD FALFESTMÉNYEI A TÖRVÉNYKEZÉSI PALOTA ESKÜDTSZÉKI TERMÉBEN.

megyünk! jertek ti hozzánk! » válaszolt a tulsó csapat parancsnoka, a ki szintén tiszt lehetett. — A szóváltás aztán megszűnt. A fekete ruhás huszárok tüzei kezdtek bajtársainkra. Erre hadnagynk is lövett vissza reájok egy nehányat, aztán megrohanta s elkergette őket.

Midőn az őrzárt ez utjából visszaérkezett Szászsebesbe s Bem tábornokunknak a történet tudomására jutott, nagyon indulatos lett, s kiadta azonnal a szigorú parancsot hadnagynk főbelövetésére az ellenséggel történt szóváltás miatt. Tábornokunk olyan haragos volt, hogy vele beszélni sem lehetett; tudtuk, hogy nem szokott tréfálni.

A szigorú parancs, mint a haragos felhőkből lecsapó villám, gyorsan és váratlanul érkezett.

Valamennyi tekintélyes tisztje volt a kis hadseregnek, s közöttük *Petőfi Sándor* is, — mind körülvették a tábornokot, s kérték, hogy engedjen meg a fiatal bajtársnak. De az öreg hajlíthatlan volt. Végre az egyik törzstiszt határozott és bátor hangon így szólt:

— Tábornok úr! A halálra ítélt fiatal huszártisztnak ismerjük szívét, lelét; tisztább, hazafiasabb jellemű magyar emberrel ne ajándékozza meg a magyarok istene nemzetünket, mint a milyen ő; s még az árnyékával sem szabad azon gondolatnak vádolnunk, hogy egyetértési szempontból váltott szót az ellenséggel. A magyaros huszár öltöny hozta tévedésbe; gondolta, hogy huszárok kívánnak csatlakozni a tábornok ur hadseregéhez, olyan huszárok, a kik valahol, valamely magyar hadseregtől elszakadtak. Kérjük bocsásson meg neki.

Az öreg úr ez alapos megjegyzések után egy ideig gondolatokba merült. Végre ki mondta a *parodon* szót. A hadnagyhoz pedig még mindig reszkette a haragtól így szólt:

— Herr Offizier! Az ellenséggel csak golyóval és karddal szabad beszélni! Azt löni, vágni, szúrni kell, a míg élet van benne. Azok a fekete csákós huszárok aranyos-széki székely huszárok! Csak a nevek székely, de ők maguk oláhok. Üldözni kell őket, a hol mutatkoznak!

Az ősz tábornokot körülálló harezdedt tiszték közt nem volt egy sem, a kinek e meghatározó komoly jelenetre a szeme szárazon maradt volna.

E napon (febr. 5.) Szászsebesben vagy annak közelében, a reggeli berohanás után, naplementéig rendes esztendőzés nem történt. *Almásy* őrmester bajtársunk tehát nem ott esett el. Megmondom alább, hol eshetett el *Almásy*.

Este szürkületkor az őrzáratok meghozták a hírt, hogy az összes császári hadsereg Szerdahely felől az országoton közeledik.

Tábornokunk megvizsgálta a torlaszokat s azok mögé a legtöbb löszzerrel rendelkező honvédeket állította; megmagyarázta, mikép kell védelmezni az eltorlaszolt kapukat a torlaszok mögöl, a közeli házak ablakából, stb.; az ilyen hadi műveletekhez az öreg nagyon jól értett. Megtett minden intézkedést, aztán fölment szállására.

A nagyszámú ellenség csakugyan megérkezett s elhelyezkedett a város keleti vége felől, azon a magaslaton, a melyről zsnap reggelén a gulyafehérvári ellenség lerohantunk.

Meglehetősen be volt már sötétedve, midőn az ellenség onnan az ágyuzást a városra megkezdte. Egymásután süvöltöttek a 3, 6 fontos sugár ágyugolyók és gránátok reánk. Kis hadseregünk a piacon állt sörrendben; minden csapat kijelölt helyén. Végre gyűlődni kezdtek körülöttünk az épületek; a piacon templom tornyába is bezuhant egy gránát s azt azonnal lángokba borította. A városnak nyugat felőli része egett nagyon, oda zuhant le a legtöbb gránát.

Mi még teljesen csendben voltunk. Gr. Bethlen Gergely alezredes intézkedett aztán, hogy egy néhány ágyugolyó részünkről is röppítessék ki az ellenségre. — Tüzéreink egyik ágyúkat a vár nyugati kapujához vontatták, s onnan lőttek; midőn ágyúnk eldőrdült, a közeli házak ablakai csörömpölve hulltak le a kövezetre. Golyónk a keleti váratorny mellett süvöltött el, ki az ellenség sora közé.

Tábornokunk leizett, hogy az ágyútöltények ne pazaroltassanak nagyon; csak hosszabb időközönként kell egy-egy lövést tenni, tudtul adandó az ellenségnek, hogy benn vagyunk; nem mozdulunk. Nem is tételtett részünkről 7—8 ágyúlövésnél több azon estén.

Kilencz óra felé az ellenség beszüntette a tüzelést, mire mély csend következett. Egy jó félórával később századunkból egy erős őrzárt rendeltetett ki azon irányban, a honnan a tüzelés történt, t. i. Szerdahely felé. Ez őrzártban résztvettem én is, melynek parancsnokai *Szamosy* és a Deészen ma is élő *Rácz Miklós* hadnagyok voltak. (Szamosy későbbi időben tanító-

gasak és 150 mm. szélesek. A szöveg ó-góth betűit, valamint a görök arabeszeket nem a szövetre nyomtatták, hanem az egészet a Jacquard-gépen szőtték. Ugyanez áll a könyvhöz csatolt négyzetű képekről is, melyek híres bibliai tárgyak festmények másolatai. A ki a Jacquard-szövőszék szerkezetét ismeri, tudja, hogy ily mű minden egyes fonal-állása egy kártyán külön lyukat kap. Ez imakönyv-kártyáinak elkészítése két évig tartott. A szövéshez a legfinomabb selymet használták s a szálak oly sűrűn fekszenek egymás mellett, hogy a szövet úgy tűnik fel, mint valami szép pergament. A mestermű egész stílusa a VI-dik századnak felel meg, úgy hogy az a roueni városi könyvtárban lévő híres Daniel d'Eoubonne-féle missalehoz hasonló. A szövött mestermű J. A. Henry lyoni műhelyében készült. Csak 500 példányt fogtak belőle szőni.

* A moszkvai óriás harang, az 'Ivan Veliki' el van hasadva és így már nem használható. Benardos az orosz kormányának ajánlatot tett, hogy ő az általa feltalált villamos forrasztó módszer szerint a harangot összeforrasztja. Ha a harangot sikerül összeforrasztani, akkor azt egy különálló 175 méter magas épületben fogják felakasztani, és a verője mozgatója által hangzásra készíteti.

* Rabszolgá-ellenes hadsereget szervezett Lavigerie bicornok a Szahara különböző oázisaiban. Katonákból, orvosokból, papokból, urakból és munkásokból álló serege 1500 főnél nagyobb és közös nevével a Szahara fivérei vagy arabul: 'khuans.' Ezek gyarmatokat alkotnak a hozzájuk menekülő vagy megvásárolt rabszolgákból az oázisokon s földművelésre szoktatják őket. Biskra közelében külön gyarmat van, hol a hadsereg tagjainul jelentkezőket oktatták a pusztai földművelésre, fegyverforgatásra s a különböző szükséges nyelvekre.

* Földrajzi kuriozum egy Brema közelében, Warf községben levő kuglizó-hely, melynek egyik fele porosz s a másik brémai területen fekszik, s a terület szerint egész hosszában elkülönítetett. A sajátosság kuglizót egy élelmes korcsmáros építtette úgy, hogy a falusi lakók akkor is kuglizhassanak, midőn a brémaiaknak ünnep miatt ez nem volna szabad s megfordítva.

* Kenyér kövekből. Galiani Nándor apát, híres természetvizsgáló, a Vezuv lávából egykor érdekes gyűjteményt állított össze s azt két ládába csomagolva latin értekezéssel elküldte XIV. Benedek pápának. Az első ládára ezt írta: 'Beatissime pater, fac ut isti lapide panes fiant.' (Szent atya, tedd meg, hogy ezek a kövek kenyérré változzanak). A pápa megértette a czélzást s a tudósnak ajándékozta a jól jövedelmező amalfi kanonokságot.

* Táncczóik statisztikája. A bálókban tudvalevőleg mindig több a tánczolni szerető nő, mint a férfi. Egy szenvedélyes statisztikus számítása szerint azonban az arány egyes nemzeteknél nagyon különböző. Ausztriában 3, Franciaországban 7, Olaszországban 15, Angliában 25, Hollandiában 26, Poroszországban 28, Spanyolországban 50, Svájcban 107, Portugáliában 110, Dániában 130, Oroszországban 159, Svédországban 211 s Törökországban pláne 9000 tánczolni szerető nőre jut egy tánczolni szerető ifju ember. Magyarországról nem szól az írás. Ebből a kimutatásból az látszik, hogy az osztrák férfiak szeretnek legjobban tánczolni Európában.

* A világ összes táviró-vezetékei. Pender John becslése szerint a földön az idő szerint elhelyezett táviróvezetékek összes hossza 3.200.000 kilométer, melynek értéke 625.000.000 frtot tesz. Állami kezelés alatt csupán 21.000 km. van, melynek értéke 140.000.000 frt. A kabel-társulat (tengeralatti táviróvezeték társulata) kabelja 170.000 km. és értéke 400.000.000 frt. A világ összes táviróvezetékeiben több mint ezer millió forint érték fekszik; a vezeték tulajnyomó részét az utolsó 25 év alatt helyezték el.

* Sand György híres kastélya. Nohant, most kerül árverés alá. A régi kastélyból már csak a torony és egy kis börtön van meg, de az új épület is szép s parkja kitünő. Az új épületben van egy színpad, melyen Sand György gyermekei és barátjai adták elő a híres író darabjait.

Dörre Tivadár rajza.

CSAKY LÓRA.

Költői elbeszélés.

Irta Dengi János.

A szepesi várban nagyba' készülődnek, Czifra uri szolgák egymásba ütődnek; Ki és be a várból forrtan forr a vendég: Óreg, ifju dámák, nagy urak, leventék... Köztük a völgyény, a bádeni herceg, Nagy nehezen várja az utolsó percet; Az utolsó perczek holnap van a napja: Csáky István lányát feleségül kapja.

Az öröm, a vígság nagy az egész várban — Csáky Lóra ül csak szomorúan, magában... Az öröm, a vígság az ő szívét vérzi, De hiába késti: ez az utolsó nap, Kárhozatba menni, oda fog ő holnap... Körülötte jár-ke a jó, öreg dajka: 'Könyörölj Isten, könyörölj meg rajta!' Nézi, simogatja, vigasztalja bőven, Bár maga se hisz már a közel jövőben: 'Bizzál az Istenben, Lóra, édes Lórá! Megsegít ő, meglásd, az utolsó órá! Hogyha el nem fogták, ha nincsen meghalva! Megígérte: megjő, ha ma nem, — hajnalra! Szembe száll ő érted száz veszedelemmel... Hisz Tunyogi Endre szavartató ember!'

'Szomorú reménység, szomorúbb a sirm! Édes öreg dajkám, s te remélni bírsz? Egy a bizonyos csak, itt benn a szivemben: Holnap ilyen tájba kiteríttek engem! S bú zápora hull a keretvire... Kezeit tördelve jár az öreg dajka, Vigasztaló zóra hogy nyiljon az ajka? Kezeit csókolja, simogatja újra — Tehetetlen ő is, mint bánata, búja! Tán enyhíti illat, mit a szellő rá hoz... Lábtűjhegyen indul a vár ablakához, Zárat kinyitja, szárnyait kitérja: Hívósen ömlik be fenyvek illatárja. Szivszorongva les, néz, a távol ködében Ha talán meglátná, vagy tán jönne épen? Hiába, hiába illatontó fenyvek, A Lóra szivére ők se hoznak enyhét! Hiába fűrkési lenn az utad retre; Sehol sínes, sehol sínes, jaj, Tunyogi Endre!

Csáky István jó be, tizedik e néven, Ég sötét haragja apai szivében; De lépése, arca és biztos nyugalma Lelekének haragját fátóval takarja; Jaj, hiába vonja, vékony az a fátó, Vihar, villáma kilátzik magától! Érti Lóra, érzi a nehéz keresztet,

Kézesókolni indul, s egész teste reszket... 'A három nap eltelt, számlálva a perczek, Készülj, édes lányom, nem várhat a herceg. Holnap ilyen tájba' veled együtt indul... Holnap ilyen tájba?... Nem szólhat a kintul Leborul a porba, odákap szivéhez, Toll le nem írhatja, mit e perczben érez! A kezeit, lábát könyekkel áztatja... Mozdulatlan áll ott Csáky Lóra atya.

Mozdulatlan áll ott és folytatja: 'Gyermekek! Vesd ki a szivedből e balga beszédet, Eltitkoltad, jól van, megbocsátok érte, Atyai szivemben bár keserű sérte. Elfeledtem azt is, hogy harmadik napja A gyermek az atyját rútúl csalogatja, Elfeledtek mindent, esküszöm az égbe, Tunyogi Endréről, ha lemondasz végre...'

Lóra szeme nem lát, Lóra feje szédül, Csak a nevét hallja az egész beszédből; Nem aggasztja többé a jövendő útja, Jaj, csak az az egy, egy, hogy az atya — tudja, Oda csúszik hozzá, könyörögve, térdén: 'Atyai szivedet akaratlan sértem. Téged is szeretlek, őtet is szeretem, Isten látja lelkem, másképp nem tehettem! De ha ismered már titkom', szenvedésem', Lásd be a szivembe, teljesen, egészen: Törj össze és tépd ki hajamat egy szál, De Tunyogi Endrét szeretem halálig!'

Az apai szivben háborodás támad: 'Lány! Hát ez a bánat? Ezért a bocsánat? Elég a játékból! Sorsodat kimondom: Holnap esküszöl. A többi az én gondom.' Szívet élő csuklás hallik a teremben: 'Oh atyám, ne öl meg! Nem tehetem, nem, nem! — Teheted-e vagy nem: azzal nem tődöm! Enyém a hatalom multadon, jövődön; S a mig Csáky-vér foly, tudd meg, ereimben, A mint én akarom, úgy történik minden. A Csákyak fényes, ősi, nagy nevére Soha se hoz szegényt egy jött-mentnek vére. De hogy végét vessem röviden a szónak: Tunyogi Endrét im, szabadon bocsátom...'

Megtört liliomszál fölébred e szóra, Nem a lány beszél most, hanem — Csáky Lóra. 'Akaratod szent volt s az is marad nékem; S mert akarod, íme, a szivem kitépem; De Tunyogi Endre, — bár nincs koronája, — A szemedbe mondom: méltatlan e vádra! Tökölnek híve, jól tudom, de kérdem: Hitért, szabadságért küzdeni nem érdem? S hazaáruló-e, bár nem kap kegyelmet, Ki hűséggel szolgál hazát, fejedelmet? ...'

Kereng az egész ház, Csáky maga kábul... Ki hallott már ilyet gyöngy lány szájából? S Csáky lánya volt-e, ez, a Csáky-véré, Az országbíróé, meg a fővezéré? Nem hiszi, de hallja, hallja, egyre hallja S e szavakba tör ki lelkének viharja: 'Te beszélsz így, lányom, te beszélsz így, mostan, Mikor a gyanút még alig hogy lemostam, A mit rém kent az eperjesi véreb? ... S az apai arcz lesz a falnál fehérebb.

Mit tegyen e perczben, nincs vele tisztában, Csak, a miket hallott, forgatja magában: Tulajdon leányom hát, a ki eláru? Ez feledkez meg ennyire magáról? Ezt kelle megérni apai szivemnek?... 'Hanem most már vége, lány, a kegyelemnek! Az apai érzés elszunnyad szivében, Félelem és harag van csak benne ébren. Jaj, és ez az érzés összetör, nem enged! A zsinorhoz toppan hirtelen és csendet... 'A krucz, kit tegnap a midszinti völgyön Emberim elfogtak, szímem elé jöjjön!'

Csend, iszonyú, rémes áll bé a teremben. Lélekzet se hallszik, légy szárnya se rebben, Csak Lóra szivébe csap bele a villám, Ez a csendetés az ő halála nyilván... Hős dalia lép be im most a terembe, Jól sejtette Lóra: ő, Tunyogi Endre; Az arca beesve, keze, lába vasban, Fegyveres kíséret jó utána lassan.

'Tudhatod, mi vár rád a bujtogatásért — De nem azért állsz itt, hanem egész másért: Az a lány, ki némán, összetörve ott áll, Az a lány a lányom, kit elcsábítottál; Hazaárulásod még azzal tetéztél, Feldúltad orozva a családi fészket, S nem elég, hogy lányom csalta a verembe, Veszedelmet készítsz gonoszúl fejemre. Halljad tehát sorsod: ne számíts e nőre, Lóra lányom holnap meg az esküvőre... 'Hatalmas kezében, jól tudom, mi sors van, Foglyod vagtok, rajta, végeztess ki gyorsan, De azért az embert a császár szolgálja Hazaárulónak hívní ne próbálja! Árulók ti vagtok, császár katonái, Nem mi, a szabadság s a hit daliai; S bár el is hagyott most minket a szerencse, Lesz, ki szent ügyünket tőletek megmentse; Elfojthatjátok a harcot egy időre: Uj vitézek ezre kel ki majd belőle! Lányodat pediglen, bár szeret titokban, Hitvány, a ki mondja, hogy elcsábítottam; Hozzá, kit e perczben szegény tüze éget, Tisztább szeretet köt, mint, zsarnoka, téged S utted a fejem le, de fogadom szentül: Az ő drága képe ki nem hal szivemből... 'Vakmerő pribékje ezer a szerencséd, Hogy tisztelem bennem a magyar leventét, Fejed még e perczben a porba gurulna, Nyomorult nyelvedre némaság borulna! Végeztünk, Vigyék... De e pillanatban Megvillan valami az apai agyban... 'Várjatok! S oda lép az utolsó szóra Hol halálra válna áll a szegény Lóra: 'Elvetemült gyermek! Balgatag szerelmed Fejemre is hozna szörnyű veszedelmet; Bár a veszély elmult, még gyanúban állok, Hogy ez árulókkal titkon ezimborítok; S ha e viszony bárhogy, mégis kitűnődnek, Atyáddal mi lenne, azt tudja a jó ég! A herceg derék, szép, derekabb is ennél, Engem mentenél meg, hogyha neje lennél; Ha megteszed, bár ez áldozat is, látom: Tunyogi Endrét im, szabadon bocsátom...'

Szegény Csáky Lóra, ha sír szélén állnál, Az se volna szörnyűbb e kettős halálnál! Áll mereven, némán, néz, néz, tétovázik, Gyöngyözi veríték, melege van, fázik; A szive szakad meg, úgy zihál a melle, De hangja megfagyva, leközörve nyelve... Mesegörren a vaslánc: 'Ne tétovázz itten, Mentés meg az atyádat... Áldjon meg az isten! 'Nem felelsz? Hát tudd meg: akarom és meglesz S ezt a fejet küldöm nácsi ünnepedhez! ...'

Kiéggett a könnyű a síró szemekbe,
Megtört liliomszál kiegyenesedve;
Megnylilik az ajka, de a hangja száraz
S biztosan, röviden, így hangzik a válasz:
«Győztél, atyám, jól van, élvezd diadalmaid,
Akarod, megtartjuk azt a lakodalmat . . .»

Mosolyogva másnap kel a ragyogó nap.
A gyász örömmé vált, mává lett a holnap;
Szolgasereg tesz-vesz, szaladoz, csörömpöl,
Nekik is jutott rész az úri örömből.
Fenyvesekkel szegzett, tágas nagy udvarban,
Lovagjátékokra készülnek, zavar van:
Az öklelés hol lesz, merre lesz a torna?
Mintha minden embert kíséreltek volna!
Az asszonyi népek, nehezen is várták,
Tűzik, igazítják a fejkötőt, pártát;
Gyűlnek a terembe, talpon az egész már,
A bádeni hercege az első, ki kész vár . . .

Sok nagyon a vendég, kicsi a kápolna,
Nem férne el benne, ha félnyi volna;
Mindenn ott áll készen a lovagteremben
Diszben, nem lehetne fősteni se szebben.
Itt legyen az eskü, Lóra úgy kívánta —
Hogy ne tennék még e figyelmet iránta!

Közelednek. Jőnek. Lóra hóféhérben,
Nem nézett ki, mondják, soha ilyen szépen!

Ingatag a lépte, szemei beesve,
Mint a nyárfalevél, remeg egész teste;
Enyhét adó álom szemeit kerülte.
Nem látja, nem érzi, mi van itt körülte,
Csak azt veszi észre: előtte az oltár
Most légy erős Lóra, ha eddig nem voltál! —
«Megfúlok, levegőt!» . . . felsikoltva mondja,
Rohan az erkélyhez, ajtaját kibontva,
És a míg a násznép tehetetlen bálmal:
Lóra az erkélyről leugrik, aláhull. . . .

Bortúl el, bortúl el, oh te ragyogó nap!
Mosolygó hirnöke szomorú valónak;
Nevető sugarad a szívet megcsalja,
Oda sütsz, oda sütsz, gyászos ravatalra;
Sirhat már, sirhat már az apai bánat,
Az a szív, az a szív soha föl nem támad!

Eltemették Lórát szomorúan, szépen,
Abban a ruhában, abban a féhérben;
Márvány koporsóba, kápolnába tették
S lassan, mint a töbit, őt is elfeledték.
Csak Ő nem felede, míg volt benne élet,
Ki letette kardját és remetévé lett;
Sok ideig látták ott járni naponta,
Kedves halottjára sűrű könnyűt ontva.
De oda lett Ő is, oda lett a vár is,
Omladozó fala, bár a hegyen áll is,
Rajta csak borostyán és regék teremnek:
Őrök hirdetői a hű szerelemnek.

CSÁKY LÓRA REGÉJE.

Nyáron mult egy éve egy névtelen tárcza jelent meg Szepes-Mindszentről a «Fővárosi Lapok» hasábjain. E tárczában, egyebek közt, érdekesen volt leírva a szepesi vár és környéke. Legérdekesebb volt azonban e leírásban egy közbeszórt rege-fosztlány, a vár hajdani kisasszonyának, Csáky Lórának szomorú végéről. E rege-töredék mindössze ennyi: «A lovagteremben, hol ma denevér és kóválygó vérese tanyázik, egykor — több száz éve már — fényes násznép ült lakodalmat. A vár kisasszonyának esküvője volt. Nem rege, nem monda, hanem családirag őrzött okmányok szerint: költői lélek lakott benne, egy szelíd, szende teremtes, ki nagyon szerette a természetet és szeretett egy nem rangiabeli ifjút, de máshoz készítették s ezt nem viselhette el. Az esküvő napján a mélységben keresett menedéket, a hol azonban a szerető lovag karjaiban találta meg azt.» Ez utolsó tény-nél, mely valószínű úgy sem lehet, a tárczaíró már nem hivatkozik okmányra.

E töredék megragadta a figyelmemet és elhatároztam, hogy feldolgozom. Először is a szerkesztőség közvetítésével a tárczaíróval léptem összeköttetésbe. Többet a regéről azonban ő sem tudott. De azt hozzátette, hogy Lóra létezett, verseket is írt s a monda a vidéken közszójon forog. Tehát a vidéken kezdtem kutatni. Felkerestem első sorban szegényt, boldogult Roth Samu barátomat, ki mint löcsei gymnáziumi igazgató s a Kárpát egyesület alelnöke,

tehát a vidéken élő s azt jól ismerő egyén, némileg utba is igazított. Ő Szepesmegye történet-tudósaihoz fordult, így Sváby Frigyes szepes-megyeyi levéltárnokhoz s a Csáky-család közelebbi ismerőséhez s ez uton a regét más formában kaptam meg: «Csáky Lóra el volt jegyezve; jegyese a kereszties háborúba indult. Hét évig várt reá Lóra hiába; s midőn a jegyes a hetedik év utolsó napján sem jött meg, Lóra levette magát a várakról a mélységbe. És közben megakadt a ruhája egy csipkebokorban s a mint így esüngött a levegőben: porfelleget lát az úton s jobban nézve, jegyesét látja jönni . . . Megszabadul-e vagy nem s a jegyes későn érkezik-e vagy nem? az már az előadással hiányzik. Hradszki József meg Szepes-Váraljáról azt írta, hogy efféle regéről ott semmit sem tudnak; de utalt Deák Farkas egy művére «Egy magyar főúr a XVIII. században», melynek 16. lapján el olvasható: «Van a gróf Csáky-családnak kassai levéltárában egy Zöldkönyv, melybe a családi élet egyes mozzanatait az egymás után következő nemzedékek bejegyezték», talán itt található valami. Sváby Frigyes egy levelében az egész regét lerombolja történeti tényekkel, azt mondván, hogy ha mutogatják is ma a szepesi várban a Lóra-teraszt, honnan a várkisasszony a mélységbe ugrott volna: költői fikció az egész! Lóra nem is létezett; a kereszties háborúk idejében a dolog nem is történetelt, mert a szepesi vár csak a XVIII. század közepén jut a Csákyak birtokába, stb. S utána járván a dolog történeti részének, magam is arról győződtem meg, hogy a regében, így, a mint van, nem sok a valószínűség. A Csákyak leszármazási táblája, mely 1366-ig okmányokkal igazolható, Lóra (Laura) nevű leányt sehol sem tüntet fel, de feltüntet Bóra-t többet is. Csakhogy ezekkel egyikkel sem történetelt meg a regebéli esemény, egyrészt azért, mert mind férjhez mentek és pedig egy sem rangján alul, mi a mesének lényeges vonása; egyik Gonzaga Hannibal herceg neje volt, másik Haller János grófé, s a harmadik Polocsy István báróé; másrészt azért, mert a többi Bóra (Borbála) mind 1638 előtt élt, tehát a szepesi várban nem is élhetett. A szepesi vár ugyanis csak 1638-ban kerül a Csákyak birtokába III. Ferdinánd alatt, ki Szepesmegye örökös főispánját, később a 13 szepesi várost Istvánnak adományozza, e néven a VIII-iknak.

Módot kellett keresnem ezek folytán arra, hogy a rege lényeges vonásait mindenestire megtartsam, egyúttal eltüntettem a történeti tényekkel való ellenmondást, szóval, hogy a tárgyat történeti alapra helyezzem, mi értékét emelné. Erre nézve szükséges volt a Csákyak történeti szereplését tanulmányozni az 1638-ik évtől s innen tartani szemmel a családfát, különben a szepesi várba egyáltalán nem lehetett volna az eseményt helyezni. Ezzel a törekvéssel a kereszties háborúra való vonatkozásnak természetesen el kellett esnie. E tanulmány közben akadtam elég kiváló Csákyra, a kik egy vagy más okból nem látszottak alkalmasoknak a regében, vagy vegyük most: a mondában, szerepelni. Végre, hogy nagyon előre se menjek, X. Istvánnal (1635—1699) állapodtam meg. Tőle jó le először is egyedül, az oldalágak kihálván, a jelenleg élő család (III. György, IV. György, Emanuel, Ágost, Albin), ő a XVII. század egyik legnevezetesebb fia, ország-bíró, Felső-Magyarország hadainak fővezére, nádorjelölt, stb. és Szepes-föld örökös ura. Aztán a családi táblázat csak 25 gyermeket tud tőle felsorolni, holott lehet, hogy 27 volt, *Lehoczky* (Stemm. II. 80) legalább ennyit említ. E két ismeretlen gyermek egyikének vettem tehát Lórát, megjegyezvén, hogy Istvánnak szintén volt egy Bóra nevű leánya. X. István volt az, kit Karaffa szintén gyanuba kevert, ki ellen kivallatásokat is eszközölt, eredménytelenül. Hasonló sorsban részesült, vele együtt, Hermann bádeni herceg, a hős bádeni Lajosnak testvére. Általán a bádeni hercegek a Csáky-családdal szorosabb összeköttetésben voltak, pl. László (IX) bádeni Lajos oldalán vitézkedett a tatár khán fia, Galga ellen. Ez összeköttetés alapján szerepeltetek egy bádeni herceget Lóra völégényeként; hogy melyik herceget, az képletet dolgozhat. Ez időre ugyan kereszties háború nem esik, de esik a kurucok és labanczok harezsa s Tökölnek, a fejedelemeink, kétségbeesett végső erőlködése, kivált a felvidéken. Ez időben már, t. i. 1686 után, a török ha-

alma Magyarországon teljesen megtört; Buda elfoglalása után a végvátrak is gyorsan a császáriak kezébe kerülnek; Zsigmond általános emnesziát ad a fölkelőknek, Tökölit kivéve, ki még a fejedelmi címet mindig viseli. Tököli ugyszólván teljesen magára marad s a végső kétségbeesett erőfeszítéseket teszi hievek toborzására. Alkalmasnak látszott tehát a rege költött eseményét e harcokkal hozni összefüggésbe s Lóra kedveseül egy olyan alakot fogadni el, ki Csáky István politikai nézeteinek is ellená-basa, t. i. valami Tököli-párti ifjút. Ezzel az apa makacssága csak erősebben szinezhető leánya szerelmével szemben. Ezért szerepel regém-ben Lóra kedvese gyanánt egy Tunyogi nevű lovag, mert ilyen nevű embere, ha nem is Endre, csak-ugyan volt Tökölnek s mint Horváth Mihálynál (Magyarország tört. IV, 136) olvasható, 1861-ben a Konstantinápolyba pártfogásért küldött ifjak közt (Gézi István, Radicza Endre) egy Tunyogi Sámuel nevű is volt. Ilyennek, Tököli bizalma-sának, Karaffa gyanuja után, természetesen nem adhatta volna leányát.

Dörré Tivadar rajza.

A SZEPESI VÁR ROMJAI.

lámpával kísérik. Előtte a vőfélyek járnak, — az írás szavai szerint «a völégény ágyasházának fia», utánok az éltebbek, köztük a násznagyk, bőven kínálgatva a bort és az olajat az idősebbeknek, a diót és pogácsát a gyermeknépnek. És pedig nemcsak a hivatalosoknak, hanem a hivatalnoknak is, kiket a véletlen szemköt hoz velök, vagy a kik a násznép tisztelőre a kapuban állnak; mert a faj-egység, a testvériség érzete az idegent is kötelezte, hogy részt vegyen népe szívének örömeiben úgy, mint bánatában. Részt is vesznek; köszöntik, áldják; sőt csatlakoznak a kísérethez, éneket mondanak a völégény ére-nyeiről, a menyasszony kelleméről. Egy ilyen éneket olvasunk a XLV-ik szoltárban is:

Te kegyes és erős vítviz készült fel,
Vedd fegyvered, és oldaladra kösd fel.
Mirha és áloe szag jó ruhádról,
Kázsia-illat itt ki kamarádról,
Elefánt-temes palotádból,
Neked mindezek szolgálnak vigan.

Jobbfelől áll a kegyes menyasszony
A kin szép aranyos ruha vagyon.

A KÁNAI MENYEGZŐ.

Veronese Pál festménye.

A Lóra névhez azért ragaszkodtam, mert a rege nyomán nevezik a szepesi vár erkélyét Lóra-terrasznak. Ezeken kívül a szepesi vár alatti mindszenti és kötközi völgyben mai nap is ott van egy kápolna, koporsóval a közepén s mellette egy elhagyott remetelak. Kutatásaim közben figyelmeztettek rá, hogy e tárgyat már Tompa is feldolgozta. Tompa költeményében azonban (A szepesváraljai leány), a leugrást kivéve, az egész motívum más.

Dr. DENGÉ JÁNOS.

A KÁNAI MENYEGZŐ.

Veronese Pál festménye.

Kána. Ma is a régi Kána még, csakhogymost *Kejr-Kenneh* a neve annak a mosolygó város-kának, mely a domboldalon egymás fölé épített házaival egyfelől a Táborhegy felé, másfelől *Jézreel mezejére* tekint, és a Názáretből a Tibériás tengeréhez vezető ösvényen őrzi az Isten

szentjének nyomait. A városka kapujában ma is úgy buzognak a hajdani forrás kéklő habjai, melyek egykor az ivéztető első esudájához szolgáltatták a vizet. Patakja bőven öntözi a gránátalmás kerteket, melyek a domb lábában a város alatt diszlenek; s a kis várost bőven ellátja friss vízzel a gazdag kútfő, hova Kána leányai kora hajnalban és esteleken lejárnak. Sűrű fátyolba burkolt szép fejükön könnyedén emelik a kövedreket, meztől lépdegélve a kanyargós hegyi uton s hosszú, nyugodt tekintetűt vetve a forrásnál elmélyedő idegenre.

Leteszik a vedret, s felsietnek a háztetőre. Ritka és kedves látvány var ma este rájuk. Menyasszonyt hoznak a szomszédba.

A nap leszállt; egyszerre mély sötét lesz, mert itt a napnak nincs esthajnalja. A leányos háznál kigyuladt lámpákkal várják a völégényt, s érkezését kiáltás jelenti: «Imhol jó a völégény.» A menyasszony azonnal búcsút vesz szülőitől, s kibontott hajjal, sűrű fátyolba burkolva indul a nagy útra, hova leánytársai (az eszes szűzek) égő

O te szép leány hallgass beszédemre,
Nézz ide, füleiddel hallgass erre,
Felejtsd el te nemzedetüdtől,
Atyád házat is vedd ki eszedből . . .

Minden ragvog a boldogságtól; a myrtusz ágak illatot lehelnek; a fátylak lobognak; a magasra emelt lámpák, mintha a csillagok hullottak volna alá, megisztelni két fiatal lélek örök egyesülését. «Vedd a te feleségedet a Mózes és a mi népünk történelmi szerint».

A völégény aláírja a khesubát, s ezzel ígéretet tett, hogy feleségének hűséges gondviselője lesz.

Azután megáldják őket, víz cserdül a kezekre, és kezdődik az ünnep.

A szolgák szorgalmaskodva járnak-kelnek a fedett folyosón. A falak hosszában állanak azok a kövedek, melyekre Izrael fiainak a törvény értelmében minden pillanatban szükségük van, a legjelentéktelenebb házi eszköznek is újrán és újra mosása végett; a melyek tehát egy nagyobb háznál napjában többször ürülnek és tel-

el. A pályázó költemények a szerző nevét rejtő jellegű levéllel május 15-ig dr. K. Lippich Elek, mint a műbarátok köre titkárnak címére (Budapest, Méréleg-utca 12 sz.) küldendők.

Uj zeneművek. Bertha Sándor Párisban élő jeles zenész hazánkfiától közelebb új zeneműveket jelent meg Durdilly párisi zeneműkiadónál. *Troismorceaux caractéristiques* cím alatt három füzetet. Az utóbbi füzetek tartalma: 1. «Berceuse»; 2. «Patrouille hongroise»; 3. «Barcarolle». Egy-egy füzet ára 5 frank.

A nemzeti színház még az idény végén is újdonságokkal szolgál a közönségnek. Március 23-án egyszerre kettőt adott elő, eredeti műveket; egy kis vigjátékot és egy két felvonásos bohózatot. Az utóbbi legjobban érdekelte a közönséget, mert francia és magyar szerző műve, s előlegesen sokat írtak már róla a lapok. Dreyfuss Ábrahám, a szellemes író, kinek nem egy kellemes színpad művében gyönyörködött már a nemzeti színház közönsége, s a ki Budapesten is járt, a nemzeti színházról szintén ismeretes Váradit Antallal együtt közösen írtak bohózatot. Francia iróknál gyakori, hogy együtt dolgoznak írók; nálunk ritkább. Most pedig az történt, hogy hazai íróval egy jeles francia író lépett szövetségbe. Az eredményre mindenki kíváncsi volt, de egyszerűsége nagyobb követeléseket tápláltak. A bemutatkozó előadás azonban a közönség tetszése inkább a másik darab felé hajlott, melynek szerzője egészen új név, Dálnoky Lajos. A szépirodalom közönsége eddig néhány költemény után ismerhette.

A kis vigjáték, melyet Dálnoky Lajos írt: «A harag» és versekben csendül végig. Egyszerű, de vonzó apróság. Játéki hangulatában van ereje, meséje igénytelen. Két fiatal pár: a gróf és grófné, meg kerestők és felesége összezordul, aztán kibékülnek; előbb a kertész-pár, míg a grófi pár titokban tanuja a jelenetnek, s ő követik a példát. Csillag Teréz és Zilahy (a kertész pár) a példaadásban és a hatásban is előjárnak, kivált a paraszt menyecské, a kinek sok kedves és jól szavaltató vers van ajkára adva, úgy hogy a közönség nyílt jelenetekben is tapsolt. Csillag Teréz asszony tetszenyilvánításoktól kislérve játszta a kis szerepet. A másik haragos pár, Mihályi és Lánzy Ilka, sem hatástalan ábrázolás. A fiatal szerzőt kitapsolta a közönség.

«A kecskébánski fürdő» a czime a francia-magyar bohózatnak. Tarka darab, vastagabb színezéssel. Mint mondják, a francia szerző adta hozzá a gondolatot, de mivel ő azt ki nem dolgozhatta, Váradit Antal teljesítette. Néhány jelenet meglátszik azonban, hogy Dreyfuss tolla alól került ki. A bohózat két félszázadot csipked. Egyik, hogy a leányokat a szülők szeretik mutogatni, s korán megkezdik számukra a férj-vadászatot, a másik pedig a nagy hírhoval hirdettet, kezdetleges fürdők életét gúnyolja ki. A darab is ettől vette címét. A bonyodalmat egy fiatal özvegy csinálja, a ki a Daru-család részéről kiszemelt kőrő apja természetéről épen ellenkező tudósításokat ad. Ugy festi le, hogy imádja a rendtelenséget, a zenét; holott az öreg ur nagyon is pedáns, s ő és fia épen az ellenkezőt tapasztalják a Daru-családnál. A közönség azonban az első előadások egész hidegséggel fogadta a darabot; a második előadások már jobban beletáplálta magát a bohózat levegőjébe. Nádai a fürdőorvos szerepében ismét eredetiséggel és kedvvel alakított. Az előadás különben vonatottan ment, s tulzásokba estek a játszó.

A népszínház elég hatásos újdonsága most «A tékozló fiú», Carré és Wormser háromfelvonásos némajátéka, melyet párisi sikerei ajánlottak a népszínháznak, a hol e hó 21-iki első előadásokkor valóban jó fogadtatásra is talált.

A «Tékozló fiú» drámája sok alakban ismeretes már. Születől megszövik, könnyelmű szerelmi kalandokat folytat, játszik, leszáll a végre mint kol-dus kerül vissza a szülői házhoz. Ez az ódon történet, melodramatikus fordulataival, szentimentális tanulságával ma már nem tenne hatást, ha élő szóval vagy énekkel adnák elő, mint némajáték azonban olyan különlegesség, melyet a közönség szívesen lát. A tékozló fiut Pierrotnek hívják, a kit egy kaczer lány: Phrynette csal hálójába. Ez aztán mikor kifosztja, egy öreg bankár kedveért szepen a faképnél hagyja. A cselekvényt kisérvő zene Wormser sikerült műve, könnyed és kellemes, s mindig a helyzethez simul, hangulatot kelt. A tékozló fiu szerepét Hegyi Aranka asszony gráciával és kifejezőleg ábrázolja, s drámai hős is van e játékban, melyet a közönség méltányol is. Horváth Vince és Klárné egyszerű, jószívű öreg párt mutattak be. A vig elemét Németh József öreg bárója, Kósa néger inasa képviselik.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia márc. 23-iki ülésén b. Eötvös Loránt elnökölt, s emlékbeszéd, pályá-

zati ügy és főtítkári előterjesztések voltak napirenden.

Hampel József nagy gondjal dolgozott emlékbeszédet tartott néhai Rómer Flórisról, a kitűnő archeológus, ki a régiségér iránti figyelem serkentésére oly fáradságtalanul működött. Főképp mint régészeti jellemző Rómert, s ezzel a hazai régészeti tudomány fejlődéséről is élénk képet nyújtva. Az emlékbeszédet tetszéssel hallgatták. Zichy Antal olvasott föl ezután jelentést a Farkas-Raskó-féle 100 frtos pályázatról, mely évenként hazafias költeményekre tüzetik ki, azonban csak ritkán adhatják ki a jutalmat, a mi nem nagy dícséret a magyar hazafias költészetre. Az idén sem vált be egy sem 33 vers közül. Léva József, Lehr Albert és Zichy Antal voltak a bírálók. Egy bíráló «Három csillag» költeménynek ítélte oda a jutalmat. Ez Tompát, Aranyt és Petőfit dicsőíti, sok helyett dagályosan. Másik bíráló a «Toldi szerelme» című költeményre adta szavazatát. A bíráló még a «Kurucz versek»-et említi, megjegyezvén, hogy prózában sokszor elmondott dolgok, melyek leplezetlenül a mostani állapotokra vonatkoznak, sőt igaztanak is. Az «Ezredék év» rimtelen jámbusi inkább jóakaratu szónoklat, mint költemény, Széchenyi és Deák dicsőítésével. Még a «Hunyadiház» című költeményt nevezi meg a jelentés, mint némely tekintetben figyelemre méltó. A jutalmat azonban egyiknek sem ajánlja kiadni. A 33 jelgés levelet tehát elégették. — Következtek a folyó ügyek. Dr. Jendrassik Jenő és Miklosich Ferencz bécsi egyetemi tanár halálának bejelentése után Szily Kálmán főtítkári a közoktatásügyi miniszter levelet olvasta föl, melyben értesíti az akadémiát, hogy ajánlására ezer forint utalványozott dr. Vári Rezső részére, utazási ösztöndíjjal, hogy Leo görög császár és Constantinus Porphyrogenetus munkáinak kritikai kiadásához kellő anyagot gyűjtsön. Bemutatta a főtítkári a Bródy-alapítvány ügyében kiküldött bizottság jelentését. Bródy Zsigmond tudvalegyőleg 20,000 frtos alapítványt tett publicisztikai jutalmazásokra. Ennek kamataiból évenként 3000 frt jutalom tüzetik ki megjelent könnv, hírlap, cikkek, riport megjutalmazására, mely publicisztikai kérdésekkel foglalkozik. De általános publicisztikai munkásság is megjutalmazható. A díjat az I. és II. osztály tagjaiból kiküldendő bizottság véleménye alapján, a nagygyűlés ítéli oda. Első ízben 1894-ben adatik ki. — Végül az akadémián nagygyűlésének napjait állapították meg. Kezdetül a nagygyűlés május 5-ikén s tart 6—7 és 8-ikán, 10-én délelőtt az ünnepélyes közlés.

A nemzeti zenede abból az alkalmából, hogy főnállásának 50-ik évi fordulóját megünnepelte, egy művészi kivitelű emlékiratot nyújtott át buzgó és áldozatkész elnökének, gróf Zichy Gézának. A díszes emlékirat, mely az összes igazgató választmányi tagok aláírásait tartalmazza, igen csinos kiállítású. Négy arany szegélyű kemény lapból áll, sikerült aquarefestésekkel. Az első lapon az elnöknek, mint zeneköltőnek zeneszerzeményeit megkoszorúzó nemző látható, alatta a kalligrafikus czimarral. E lapnak szegélye is festett ékítményekkel és czimerekkel van díszítve. Belső oldalán szintén egy kép látható. Még a második lapot is a fölírat foglalja el allegorikus képpel, mely a «hangverseny» jelképezi. Hátlapján felhőkön ülő és zenélő angyalok csoportja látható. A többi két lap az aláírásokat tartalmazza, csinos szelárajzokkal. A képek s maga a kalligrafikus fölírat Jauternig Nándor fővárosi rajzoltól és festőtől valók. Az emlékirat remek bőrkötése ó-német nyomású s antik ezüst kapesokkal és zománcfestéssel van díszítve. A vízfestésű képek kettejének rajzát mai számunkban mi is bemutatjuk.

A képzőművészeti társulat idei közgyűlésének főtárgya az elnökválasztás volt, mert az eddigi tevékeny elnök, gr. Károlyi Tibor, a családjában bekövetkezett halálozás által családi ügyek elintézésével léven elfoglalva, az egyesületekben viselt állásairól lemondott. A képzőművészeti társulat elnökségét sem kívánta tovább megtartani, s így utódjáról kellett gondoskodni. Művészek, írók, műbarátok s általában a társulat tagjai nagy számmal gyűltek össze a közgyűlésre. Gr. Andrássy Tivadar és gr. Zichy Jenő nevét emlegették elnöki jelöltéül.

Harkányi Frigye, elnök údvözölte a tagokat s dr. Szmrecsányi Miklós titkár felolvasta a választmány évi jelentését, a mely egyebek közt bővebben foglalkozik a társulat által a múlt nyáron rendezett vidéki kiállítások eredményével. Ha e tekintetben nem is fényes a siker, de a művészet pártolásának fokozatos terjedésére biztató. A műcsarnok kiállításainak eredményeiről és a vásárlásokról a jelentés meglegedéssel szól. A múltévi bevételek 42,729 frtot, a kiadások 37,280 frtot tettek. A vagyon 571,187 frt. A folyó évre 54,310 frt a kiadás s ugyanennyinek van fölvéve e bevétel is. Károlyi

Tibor gróf távozó elnök hat évi buzgó működéséről meleg hangon emlékezett meg idevonatkozó határozatában a választmányra, a közgyűlés pedig Fesztly Árpád festőművész indítványára kimondta, hogy ki-dótsággal által tolmácsolják a társulat halálját. Ezután az új elnök, az alelnök és a választmányi tagok megválasztására került a sor. Beadatot összesen 186 szavazat, a melyből gróf Andrássy Tivadarral esett 145, gróf Zichy Jenőre 37. Így tehát gróf Andrássy Tivadar lett az elnök 108 szótöbbséggel. Alelnökké Harkányi Frigye választott meg 182 szavazattal. Választmányi tagokul megválasztottak, részben egyhangulag, részben tulnyomó többséggel: Baditz Ottó, Bihari Sándor, Ebner Lajos, Fesztly Árpád, Jankó János, Morelli Gusztáv, Zala György művészek s ifj. Batthyány Géza gr., Kornfeld Zsigmond, Lechner Lajos, Szalay Imre, Tisza Lajos gróf és Zichy Antal műpártolók.

A magyarországi néprajzi társaság ülésén márc. 21-ikén Fajlne Hentaller Mariska mutatót be a jászágó népköltészi termékekből néhány sikerült verses mondat, gúnyos és bánatos dalokat. Dr. Vihár Béla ismertette a Kármán Lajos által összegyűjtött népmondákat és a hagyományokat a magyar nép köréből a vizözön keletkezését illetőleg. Végül Alexi György mutatót be néhány sikerült oláh közmondást Udvardy Sándor gyűjteményéből magyar és oláh nyelven.

A székely művelődési és közgazdasági egylet márc. 24-ikén tartotta nagygyűlését Budapesten, Thuróczy Adolf fő-vámigazgató elnöklet alatt s a tagok élénk érdeklődése mellett. Különös érdeklődést keltett a gyűlésen a huszonnégy tagú székely küldöttség jelenléte, mely Baross Gábor miniszternek Maros-Vásárhelyi diszpolgári oklevelét hozta.

Thuróczy Adolf lelkes beszéddel nyitotta meg a gyűlést, örömmel jelentve, hogy a székely iparmuzeum palotája Maros-Vásárhelytől 1892 őszére teljesen készen lesz. Baross miniszter három éven át évi 12,000 frt segéllyel, Wekerle miniszter a sorsjáték alából 6000 frtnál mindenesetre nagyobb összeggel, Marosvásárhely város a telken kívül százezer darab téglával járult az építéshez. Nagy Gábor osztálytanácsos titkári jelentése is első sorban a székelyföldi iparra nézve rendkívül fontos maros-vásárhelyi iparmuzeum valóban monumentális palotájával foglalkozott. Terveit 34,323 frt költséggel, Kiss István megyetemi tanár készítette s az építés költségeiből eddig 30,000 frt van biztosítva. Az egylet vagyona 30,454 frt, muzeumi tárgyakban 15,000 frt. Szilágyi Sándor indítványára elhatározták, hogy a székelyföldi iparmuzeum megnyitása országos ünnepély legyen, Maros-Vásárhelytől székely kiállítással s a muzeum története és leírása kiadásával. Borsosy Soma indítványára pedig Baross Gábor miniszternek, ki 8000 frtot utalványozott olyan székely iparcikkeknek adandó előlegekre, melyeket értékesítés céljából a budapesti kereskedelmi muzeumba küldtek, jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Végül a választások történtek meg.

A magyar mérnök- és építész-egylet márc. 22-iki közgyűlésén, Tolnay Lajos elnök melegen emlékezett meg Ybl Miklós alelnök elhunytáról. A jelentés szerint, melyet Ney Béla titkár olvasott föl, a tagok száma 1654. Az alapítványok 70,159 forint, pályadíjalap 12,518 frt, utazási alap 2545 forint, segítő alap 10217 frt, Ybl-alap 1000 frt s ez összeg egyéb alapokkal együtt 97189 forintra rug. Elnökké Kisfaludy Lipthay Sándort, alelnökké Steindl Imrét és Lechner Lajost választották meg. Igazgató lett Fábian János, titkár Ney Béla, könyvtárnok Czeke-lusz Kornél.

MI UJSÁG?

A királyné utja. Erzsébet királyné, Mária Valéria főhercegnővel és Ferencz Szalvator főherceggel, több nap óta Korfu szigetén időzik, e hó 22-ikén inkognitóban Athénbe utaztak, s a «Hotel des Etrangers»-ben szállottak meg. Kosjke b. osztrák-magyar követ a királyné ő felségét a pályaudvaron fogadta. A királyné este látogatást tett az atheni királyi családnál. A királyasszony másnap a trónörökös látogatását fogadta, majd az Akropolist, a Theseus-templomot és a muzeumokat szemlélte meg. Mária Valéria főhercegnő, a ki fáradt volt kissé, e látogatásokban nem kísérte a királynét. A görög királyi pár az est folyamán viszonzotta a magyar királyné látogatását, ki a holdvilágos estén megtekintette a Schliemann-féle házat az Akropolison. E hó 24-ikén délután a királyné és a főhercegi pár különvonaton elhagyta Athént. A pályaudvaron a király és a trónörökös pompás bokréttát nyújtották át Erzsébet királynénak. A királyné, mielőtt Korfuból visszatért, előbb Olympiába megy. A főhercegi pár márc. 30-án szándékozik Korfuból visszaindulni.

Lábmosás az udvarnál. A bécsi Burg szertartási termében nagy-csütörtökön most is megtartotta ő felsége a szokásos lábmosást. A tizenkét agasztány jutalomban is részesült. A királyné távollétén, a tizenkét öreg asszony lábmosása elmaradt. Az ünnepélyes szertartásnál jelen voltak: Károly Lajos, Ferdinánd, Frigyes, Jenő és Vilmos főhercegek; az udvari oratoriumban pedig Erzsébet főhercegné, Stefánia özvegy trónörökös leánya, Mária Terézia főhercegnéasszony és leánya Erzsébet főhercegnő. A lábmosás szertartása nagy-csütörtökön megvan minden kath. püspöki templomban, a dél-eltől olajszentelés után. A tizenkét öreg ember rendszeren a püspöki palotába megy ebédre, hol maga a püspök szolgálja föl nekik az ételeket, az alázatos-ság jeléül.

Az országos tornaverseny. A közoktatásügyi miniszter által elrendelt országos tornaversenyre (május 17-ikén) a március 15-ére kitűzött határidőig több mint négyezer tanuló jelentkezett a fővárosból és a vidékről. Minthogy ily nagyszámú jelentkezés következtében attól lehet tartani, hogy a versenyterén nem férnek el a tanulók, a fővárosi iskolák jelentkezőit redukálni kell. Versenyterül a városi teret a más részét jelölték ki, hol télen a korszolyaegyesület mesterséges jégpályája van. A vidéki tanulók elszállásolásáról a rendező bizottság gondoskodik, s az ingyenes elszállásolás mérsékelt árú élelmezéssel lesz egybekötve. A versenydíjak költségeihez Hegedüs Sándor orsz. képviselő 100 frtot adományozott. A versenyekkel egyidejűleg tervezett tornászati kiállítás eszméjét ez idénre elhagyják.

Az ornithologiai kongresszus május 17-ikén kezdődik Budapesten és három napig tart. A kongresszus alkalmából a nemzeti muzeum előcsarnokában lesz Magyarország madárfajainak kiállítása, mely felöleli Bosznia-Hercegovina madárfaunáját is. Ez a kiállítás nagyban készül s minden felől a legpompásabb fajú madarak érkeznek be, melyeket Chernel István titkár, dr. Madarász Gyula és Szikla Gábor tanár most csoportosítanak. Ezuttal lesz az élő baromfi- és galambkiállítás is. A bizottság ez alkalmából kiadja az első magyar ornithologus,

A hangverseny allegóriája.

A zeneköltő szerzeményeit megkoszorúzó nemző.

az első hajó ki fog kötni partjain. József főherceg a távolból is élénk érdeklődéssel viselkedik szép szigete iránt és a veszedelem napjában rendesen kellett tudósítani a sziget állapotáról. S nagy örömeire szolgált, midőn megtudta, hogy a pusztulás nem lett oly nagy, mint a milyennek mutatkozott. Bizonyosan örömmel veszi ezt a hírt a főváros közönsége is, a melynek egyik legszebb és legkedveltebb kiránduló helye a gyönyörű Margitsziget.

Buddha-bálványok az akadémián. Becses és ritka ókori mythológiai ereklyék kerültek nem régiben a messze keletről fővárosunkba. Duka Tivadár, a tud. akadémia Londonban élő levelező tagja, kinek, mint angol királyi bengáliai főorvosnak, az indiai császárságban nagy összeköttetései vannak, két értékes buddha-bálványt szerzett meg Kalkuttában, melyeket hazája iránt táplált meleg szeretettel ösztönözve, a m. tud. akadémiának ajánlott fel. A bálványok Kalkuttából a napokban érkeztek meg Triestben át, hova a Lloyd-társaság szállította őket. Az igénytelen, inkább kicsinyeknek mondható buddhaszobrok vagyis stupák, a mint őket hazájokban, Indiában nevezik, rendkívül tömör kőből (gránitból) torony formában faragott idölmök, melyeknek oldalain az istenségek ábrázoló domborművek láthatók. E bálványok igen régiek lehetnek; szakértők ítélete szerint legalább kétezer évvel ezelőtt készülhettek. Az akadémia ezeket a nagybecsű valóságos ereklyéket, melyek bizonyára a külföld érdeklődéséi is magukra fogják vonni, egyik termében helyezte el s köszönetet mondott a távol hazájától élő kiváló magyarnak.

Pulszky Ferencz újabb jubileuma. Pulszky Ferencz, a ki akadémiai tagságának felszázados jubileumát már 1888-ban megünnepelte, az idén éri meg ötvenedik évfordulóját annak, hogy tiszteleti tag. Eddig akadémiai tagságának felszázados jubileumát a következő nyolcz akadémikus érte meg: Udvardy Cserna János 1882-ben, Barabás Miklós és Tóth Lőrincz 1886-ban, Brassai Sámuel és Kacsócs Lajos 1887-ben, Pulszky Ferencz 1888-ban, Szabó István 1889-ben és Ballagi Mór 1890-ben. Tiszteleti tagja az akadémiának mindössze 24 van, s minthogy a tiszteleti tagokat rendszerint idős korukban választják, a legkritikább eset lesz az akadémia történetében, hogy egy tiszteleti tag felszázados jubileumát megérje.

Ybl Miklós szobra. A mérnök-és építész-egyesület harmincztagu bizottságot küldött ki a végből, hogy mozgalmat indítson az Ybl Miklósnak emelendő szobor ügyében. E bizottság meg fogja kérni a fővárosi hatóságot és közmunkatanácsot is, hogy részt vegyen a mozgalomban.

Alagut a Duna alatt. Krisztinkovics Béla mérnök a Kötő-utca s a Döbrentei-tér között a Duna alatt alagutat akar építtetni, a melyen keresztül villamos vasuton járna a közönség s ez iránt kérvényt is nyújtott be a kereskedelemügyi miniszterhez. A miniszter, e kérvényt véleményezés végett elküldte a fővároshoz.

Operaelőadás telefonon át. A Párisban előadott „Le Mage” operát már hallották Londonban és pedig telefonon át. Massenét új művében néhány kiváló angol főposta tisztviselő és előkelőség gyönyörködhetett. Rövid távolságokra a telefon rég idő óta alkalmasnak bizonyult egész előadások közvetítésére, de hosszú távolságra csak most bizonyította be életképességét.

Asatások Pompéjében. A látától elpusztult Pompéjben csak ritkán találtak emeletet hátra. Majdnem valamennyi ház körülbelül két méter magas s csak a földszinti helyiségek láthatók, melyek meglehetősen tiszta képet adnak a római házak földszintjének berendezéséről. Az emeletek beosztása azonban eddig titokban maradt, mert a lépcsők és a tetőzet teljesen hiányoznak. Legújában azonban egy öt-emeletes házat ástak ki, a mi rendkívül és váratlan meglepetés, mert tájékozást nyújt az emelet beosztásáról a régi római házakban. Az ötemeletes ház a város azon részén fekszik, mely a völgybe nyúlik le, úgy, hogy a legfelső emelet egy színvonalon áll a város magasabb részének utca-közvetítésével. — Rendkívül becsesek a ház némely falfestményei, melyek a pygnaeusok harczeit tüntetik fel az állatokkal. Az újonnan kiderült ház földszintje fűrdőnek volt berendezve s körülbelül olyan, minő az a fűrdőhelyiség, mely a bátyakapu bejáratától nem messze balra fekszik. A felső emeletet azonban már magánlakásul szolgálták. Az archeologusok most tömegesen vándorolnak Pompéjbe, hogy az érdekes felfedezést megnézzék.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetése f. márczius hó végével lejárt, megrendeléseik mielőbbi be- küldésére kéri föl a kiadó-hivatal, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be.

Table with subscription rates for various publications like 'Vasárnapi Ujság', 'Világkrónikával együtt', etc.

A 'Vasárnapi Ujság' társalapja, a most már 37-ik évfolyamában lévő 'Politikai Ujdonságok' a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórva jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A 'Világkrónika', mint hetilapjaink kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdeklődésű eseményeket részletesen ismertető és magyarázó cikkekben és képekben kívül nagyobb elbeszéléseket és regényeket is közöl, képekkel illusztrálva, ugyisint uti rajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket a hazai és külföldi közérdeklődő dolgokról, találmányokról, felfedezésekről, ugyisint mulattató közleményeket, közházasu tudnivalókat, képtalányokat, tréfiás feladványokat, stb.

A 'Világkrónika' hetilapjaink előfizetői fél-évre 1 frt, negyedévre 50 kr. pótdíjért rendelhetik meg.

Az előfizetések a 'Vasárnapi Ujság' és 'Politikai Ujdonságok' kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4., küldendők.

Az első ó. általános baleset ellen biztosító társaság, melyet hazánkban a triestri általános biztosító társaság (Assicurazione Generali) magyarországi vezérigénykönsége képvisel, 8-ik közgyűlését f. hó 4-én megtartotta és közzétette 1890-iki üzleti jelentését. E számadási jelentésből kitűnik, hogy a baleset-biztosítás a lefolyt évben a biztosítottak számát és az azok által fizetett díjakat illetőleg különösen az egyéni- kinti biztosításnál jelentékeny haladást tett, a meny- nyiben a díjbevétel 858,612 frt 38 krnyi összeget ért el, míg a jövő években esedékes díjkötelezvények az egyéni- kinti biztosításnál 3,863,848 frt 55 krnyi rug- nak. Az egyéni- kinti biztosítást 1890 végeig már 50397 személy vette igénybe. Az 1890-iki üzletévben 7704 káresemélyt 343,964 frt 21 kr. lón kifizetve és az intézet fennállása óta összesen 34007 káresemélyt 2,011,129 frt 77 kr. lett megtérítve. Az üzletszámla 122,276 frt 62 krnyi nyereséggel záródik és a köz- gyűlés az igazgató-tanács ajánlataira elhatározta, hogy ebből 90,000 frtot, azaz részvényenkint 18 forintot (= 9%) fordít az osztalék-szelvény bevéltására. Az egy millió forint teljesen befizetett részvényntőken kívül a társaság még 857,087 frt 03 krnyi tartalék- alap fölött rendelkezik, mely összeg — mint ezt a mérleg-számla mutatja — elsőrendű értékekben van elhelyezve és ezeknek nagy része magyar papirok- ból áll.

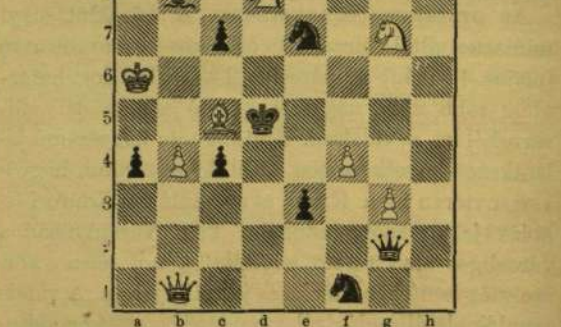
HALÁLOZÁSOK.

FRIEBERZ FERENCZ, a mult évtizedekben a 'Ne- felejt's' szépirodalmi hetilap szerkesztője, több iro- dalmi vállalat kiadója, meghalt Budapesten. Az ötve- nes években maga is írt elbeszéléseket; a hatvanas években írt azonban nagyobb szerepet, mint szer- kesztő és külföldi regények kiadója. Élte utolsó éve- i- ben az ó-budai járásbírósnágnál szerény kis hivatal- ban vonta meg magát. Elhunytak még a közelebbi napok alatt: GECZÓ JÁNOS, a kir. kuria VI. polgári tanácsának elnöke, egykor a marosvásárhelyi kir. tábla bírja, régi hon- véd, jeles bíró, 62 éves, Budapesten. — KRCSMÉRY ÁGOST, evang. lelkész, 69 éves, Badinban. — IFJ. TÓTH VILMOS kamarás, követségi titkár, Tóth Vil- mos volt belügyminiszter és a közös legfőbb szám- szej elnökének fia, 36 éves, Nyitra-Ivánkán. — DR. FRANKEL BÉLA, orvos, a tudomány és művészeti aranyérem tulajdonosa, a császárfürdőnek 54 év óta fűrdőorvosa, 80-ik évében, Budapesten. — STÉPÁN ISTVÁN, biharmegyei birtokos és megyebizottsági tag, 81 éves, Pusztá-Mindszenten. — Egyházasszütkki DERVÁRIS ÁKOS, földbirtokos, Zalamegye egykori táblabírja, 75-ik évében, Kilimánban. Két fia és lánya (Szily Kálmán akadémiai főtitkár neje) gyá- szolják a hozzájuk tartozókkal. — GEORG SAMUEL, ügyvéd és volt váltójegyző, 88 éves, Budapesten. — ÖV. BELÉZNY ANTALNÉ, szül. Szele Johanna, Jászberényben, 63-ik évében, Szele Gábor egri ka- nonok közeli rokonát gyászolja benne. — LEHOCZKY MARIKA, Lehoczky Péter, nyug. aljárásbíró leánya, 23 éves, Liptó-Szentmiklóson.

Szerkesztői mondanivalók. A föld remeg. Nem viseltünk előtétellel a köl- tönők iránt; az irodalom a szellemek oly köztársá- sága, hol minden tehetségnek joga és alkalma van érvényesülni, — természetesen egyéni értékéhez és súlyához képest. A beklüdtől költemény figyelme- rdető kísérlet, csak az a kár, hogy a gondolat kiem- a formával és kifejezéssel, s e kizárás a verset dar- bossá, nehézkessé, homályossá teszi. Vendégszeretet Erdélyben. Kár volna a szíves vendéglátást ilyen rossz verssel fizetni meg. Ha 'ima tenger. Ha létem, viharban stb. Sokkal gyöngébbek, mint az első ízben beklüdtöt da- rabok, tele dagályllyal és keptelenséggel.

SAKKJÁTÉK.

1653. számú feladvány. Weinheimer R. és Fechter L.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1644. számú feladvány megfejtése K'aar J.-tól.

Table with chess solutions for problem 1644, listing moves like 'Füligos. Sötét.' and 'Világos. a. Sötét.'

Az 1645. számú feladvány megfejtése. Weinheimer R.-tól.

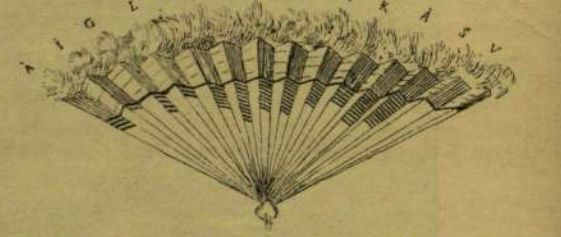
Table with chess solutions for problem 1645, listing moves like 'Világos. b. Sötét.'

Az 1647. számú feladvány megfejtése. Geyerstam Fr.-tól.

Table with chess solutions for problem 1647, listing moves like 'Világos. Sötét.'

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. é. F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Keeskeméni: Balogh Dienes. — Csáktornya: Györfi György. — Kolozsvár: Barisóh János. — M. Várban: Engel Soma és Mór (a 1643. sz. l.) — A nagyhörni polgári kör sajk-kedvelői. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 11-ik számában közölt képta- lány megfejtése: Háromszínű lobogó.

HETI-NAPTÁR, márczius—április hó.

Table with a weekly calendar for March and April, listing days and dates.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete, fehér és színes selyemkel- mék 60 kr.-tól egész 15 frt 65 kr.-ig, mé- terenként — simán és mintázva (körülb. 240 kü- lönböző minőségben és 2000 különféle színben, szallító) szállít ruhánként és végszáma vám- és vitéldj-mentesen Henneberg G. (csász. és kir. udv. szallító) gyári raktára, Zürichben. Minták postafor- dultával. Levélkre Svájczba 70 kr.-os bélyeg ragasztandó.

AU BON MARCHÉ NOUVEAUTÉS Paris Maison ARISTIDE BOUCICAUT Paris

A BON MARCHÉ cég a t. hölgyvilággal ezenel tiszte- llett tudatja, hogy katalógusa a nyári évad ujdonságairól épen most jelent meg, s kívánatra mindenkinek bérmentve megküldetik. Kívánatra bármely országba küld bérmenten minden kelméből különböző mintákat, valamint albumokat, kész árúnak modelljeivel. Folyton növekedő üzleti forgalma következtében az AU BON MARCHÉ cég választékai rendkívül gazdagok, s épúgy összes árúnak szilársága, mint az árak olcsósága tekinté- ben, a mint ismeretes, elvitatlanul előnyöket nyújt. Az AU BON MARCHÉ cég valamennyi országba szállít árúkat s valamennyi nyelven levelez. Minden megrendelés 25 franktól kezdve (butorok és hossz- rakományú árúk kivételével) viteldj nélkül szállítatik. A beviteli vám rendesen veovnk terhére esik. Az Au Bon Marché ház nem tart se lokot se képviselő- ket, és kéri vevőit az olyan kereskedőktől, kik visszaélésből netán az ő nevet fölhasználják, óvakodni. A BON MARCHÉ raktárai legnagyobbak, legjobban beren- dezettek s legjobban szervezettek a világon; mindent tartal- maznak, a mi az életsükségletre hasznos, kényelmes és elő- nyös csak létrejöhet; s ez oknál fogva e raktárak Páris egyik nevezetességét képezik.

135 frt tiszta haszon!

A világ egyetlen városában sem adnak ki könnyelműen oly sok pénz ruhákért, mint Budapesten. Ha valaki ruhát készíttet, fizet 1 felöltőt 38 ft, 1 tavaszi öltözet 36 ft, 1 nyári öltözet 35 ft, 1 őszi öltözet 42 ft, 1 téli kabát 42 ft, 1 nadrág 12 ft, összesen 205 frtot, ellenben épp ilyen ruhákat, elegánsan kiállítva csak 70 frtért szállítok, és pedig: 1 felöltő 12 ft, 1 tavaszi öltözet 12 ft, 1 nyári öltözet 10 ft, 1 őszi öltözet 14 ft, 1 téli kabát 18 ft, 1 nadrág 4 ft, összesen 70 frtért, tehát a megtakarítás 135 frt; tekintve még azt, hogy én a viselt ruhá- kat, — ha jó állapotban vannak, a fizetett ár feléért meg vissza is vásárol- lom, csekély 35 frtnyi összegért lehet nálam finoman ruházkodni. Midőn még b. figyelmét nagy raktáramra kész férfi és gyermekruhákban irányítani bátorodom, vagyok teljes tisztelettel

Adler Adolf D. Budapest, Deák Ferencz-utca 23.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI., külső Váci-út 1696/99. Városi iroda és raktár: VI., Podmaniczky-utca 14. Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetu, és számos első di- jakkal kintüntetett gőz- és járgányeséplő-készületeit és számos első di- jakkal kintüntetett szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit és szabad. mélyítő-ekéit, eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasu ekéit, — talajmivelő eszközeit, boronait és rögtörő hengereit, valamint Schlick-féle szab. „Haladás“ sorbavetőgépeit. Készleiben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (BAKER és VIDATS rendszer), takarmánykészítő gépek, tengerei mor- szolók és darálóok, szabad. Jókay-féle „Hungária“ daráló-gépek erőhajtásra, örlőmalmok és olajmalombereendezések Eredeti amerikai kévektő és marok- rakó arató-gépek és fűkaszálló-gépek, szállítható mezői vasutak stb. Előnyös fizetési feltételek. Legújatosabb árak. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérn.

Tisztelt Reakció és Közvélemény!

Itt a régi, rozszant bástyád, a vármegye, Itt az árvíz, itt a reform, hogy elvigye! Hát a biztos hely számodra hol van, magyar? Itt az 'Istók' mentő-csónak, szállj be hamar! Bolond Istók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BOLOND ISTÓK“ humorisztikus képes hetilapra.

A 'Bolond Istók', a legnagyobb és legdiszesebb magyar élelzap, a tizenötödik évfolyam első negyedébe lép. Előfizetési feltételek: április-június évnegyedre 2 frt, április-szeptember félévre 4 frt.

SOPHOKLES TRAGOEDIAI.

Fordította: CSIKY GERGELY. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Ára füzve 4 frt. — Félbördiskötésben 5 frt. — Elzevir-kiadás (hollandi meritett papíron) füzve 8 frt. Tartalom: Sophokles. — Oedipus király. — Jegyzetek Oedipus királyhoz. — Oedipus Kolonosban. Jegyzetek a kolonosi Oedipushoz. — Antigone. — Jegyzetek Antigonehoz. — Elektra. — Jegyzetek Elektrahoz. — Ajas. — Jegyzetek Ajas- hoz. — Philoktetes. — Jegyzetek Philokteteshez. — A trachiai nők. — Jegyzetek.

Ca. és kir. udv. szállító. József főh. 6 cs. és kir. Fensége udv. szállítója.

A DILETTÁNS FESTÉSZET
különféle nevei, közte új rendkívül érdekes
BEÉGETLEN MAJOLIKAFESTÉS
utastását és árjegyzékét kívántra ingyen és bérmentve megküldi

SEEFEHLNER J. L.
papír, rajz és festőszerszám kereskedése
Budapest, váci utca 9.

A KRIEGNER-féle ACATIA-SZAPPAN
kellemes habzása, rendkívül kedves illata és nagy tartósságánál fogva, ma a legkedveltebb pipere-szappan. 1 db 50 kr., 3 db dobozban 1 ft 40 kr.

Acatia-arczcrème
pár heti alkalmazása egészen új, úde, gyermeked arczorbót idéz elő. 1 üveg ára 1 ft.

Kriegner György gyógyszer. a
Magyar koronához Budapest.

Meglepo hatásu külön szer csúsz, kőszvény s kifeszamitási daganatoknál, továbbá csizos fej- és fülzaggatásoknál a

REPARATOR.

A budapesti Szt-Rókus kórház statisztikai kimutatása szerint a Reparatorral öt 136 kísérlet tétettet, a melyek közt 7 esetben javulás és 130 esetben teljes gyógyulás, éretett el. Kapható posta útján gyógyszerüzemben és az összes gyógyszerüzemekben. Ára egy nagy üvegnek 1 ft, kis üvegnek 50 kr.

Magyar koronához Budapest.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kapható:

KONKOLY MIKLÓS
BEVEZETÉS A FOTOGRAFOZÁSBA
UTMUTATÁSUL KEZDŐ MŰKEDVELŐKNEK
KIADJA CALDERONI ÉS TÁRSA BUDAPEST
Ára füzve 60 kr. Postán bér. megküldve 65 kr.

RÉTHY JÁNOS
mérnök, nemzetközi szabadalmi irodája.
BUDAPESTEN,
Erzsébet-körut 14. sz. eszközli
új találmányok szabadalmaztatását és a szabadalmak meghosszabbítását bármely államban. Elvállálja a találmányok értékesítését és védelmét. Mindennemű felvilágosítással szolgál szabadalmi ügyekben. — Védjegyeket beajstromoztat minden államban.

Előfizetésre felhívás
URAMBÁTYÁM
VI. évfolyamára.

Az új negyed küszöbén felhívjuk a humornak minden kedvelőjét, hogy előfizetők díszes sorába álljanak. Lapunk célja: tartózkodni minden politikai és társadalmi pártoskodástól, humoros elbeszélésekkel és versekkel, adomákkal és szellemes ötletekkel mulattatni a közönséget.

Képeinket továbbra is Jankó rajzolja az ifjabb művész nemzedék legkiválóbb tagjaitól támogatva.

Az előfizetés ára:
áprilistól június végéig 2 ft.
áprilistól szeptember végéig 4 ft.

Az előző évfolyamokból is áll még néhány teljes példány rendelkezésünkre, melyet új előfizetőink egyenkint 4 ftért megrendelhetnek.

Az Urambátyám kiadóhivatala.

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kapható:

KÁLDI
VÁLOGATOTT EGYHÁZI BESZÉDEI
BEVEZETÉSSEL ÉS SZÓTÁRRAL
Szerkesztette
BELLAAGH ALADÁR.
Ára füzve 1 ft.

PARIS
GRANDS MAGASINS DU
Printemps
NOUVEAUTÉS
Ingyen és Bérmentve
küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a nyári évadra. Megkeresések czimzendők:

JULES JALUZOT & Co
PARIS
Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps óriási raktárán levő szövetek mintái, árát és fajt lehetleg meghatározni kérnék.
Expeditio Magyarország részére portómentesen 25 franktól kezdve.
Vámmentes küldemények föltételei a Catalogusban. Továbbító- és vámkezelési házuk Salzburgnak, Mozartplatz, 4.
Levelezés Magyar nyelven.

50 év óta sikerrel használtatik!
Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatlanságokat eltávolító jóhatás mellett a
Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczkenőcs és Salvátor-szappan.
Valódi minőségben egyedül a 115 év óta fennálló
DIENES J. C.-féle
Salvator-gyógyszertárban
ESZÉKEN, FELSŐVÁROS,
kapható. 1 tégely Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 darab Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítatik a Spitzer-féle salakos mosdóviz használata által, 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztatlanságoknál a Mili-arczkenőcsöt, 1 tégely 50 kr. — Kifüő lyoni rizspor, 1 doboz 1 forint, kis doboz 50 krajczár.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményeimet kitüő hatásuk miatt sokan utánozzák, kéretik tehát a t. cz. közönség csakis Diens-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Raktár Budapestén,
Török József gyógyszerüzében
Király-utca 12.
Postai megrendelések utánvét mellett azonnal pontosan eszközöztetnek.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kapható:

FÉNYÜZÉS
(LUXUS)
a társadalmi életben és a nemzetgazdaságban.

Írta
Dr. GERLÓCZY GYULA
mlégyetani tanár.
Ára füzve 80 krajczár.

Óvás!
Tisztán tojássárgájából készített
SZAPPAN
kapható kizárólagosan csak
LATZKOVITS A.
férfidivat-üzletében,
Budapest, IV. váci-utca 22. sz.
(Nemzeti szálloda épület).

Ezen általam 15 évvel eszelőtt feltalált tisztán tojássárgájából készült szappan használata azon különös előnnyel jár, hogy az arczorbó felírását a szertermészes üdeségben megtartja. Minden más — hasonló elnevezés alatt forgalomban levő gyártmány — szappantálalmányomnak győőge utánzója, melynek sárga színe festők által, mesteresen utón lesz előállítva. — Gyártmányom minden egyes darabja ezemet és aláírásomat viseli.

LATZKOVITS A.
IV. Váci-utca 22. BUDAPEST, (Nemzeti szálloda).
Sándor szerb király ö Fensége udv. szállítója
CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI SZABADALM. INGGYÁR.
Legnagyobb raktár fehérneműk és uri divatcikkben

Fehér és színes uri ingek.	Ingmell- és kezelő-gombok.
Croisé- és vászon-lábravalók.	Eső-ernyők és botok.
Gallérok és kezelők minden alakban.	Gyapju-, fil d'Écosse- és selyemharisnyák.
Vászon és francia Battist zsebkendők.	Jaeger ingek és alsó nadrágok.
Glacé- és angol kötött keztyűk.	Angol flannel, utazási ingek és sapkák.
Nyakkendőben óriási választék.	Gyapju és selyem alsó ruházati cikkek.
Selyem nyaktakaró kendők.	Üti plaidek és takarók.

A Főtisztelendő Kneipp Sebestyén ur által ajánlott vászonruházatnak egyedüli főraktára

Azon háznak lebontása végett,
melyben a mi raktáraink vannak, hol több mint
100,000 darab
porcellánedény van elhelyezve, melyeknek továbbállítására szűryű költségbe kerülne, kényyszerűlve vagyunk következő árakat minden áron eladni, s hogy ez gyorsan megtörténjék, eladjuk a legfinomabb karlsbadi porcellánból álló terítékeket, melyek eszelőtt 15 frba kerültek 3 ft 95 kr. haladnan potom árért, s azonnál minden megrendelt terítékre egy kitüőn járó konyhai inga-óra egészen ingyen, ingával és szulnyal, hozzá fog csomagoltatni. A terítékek tartalmazzak:

- 24 db finom porcellán-tányért.
- 4 különböző porcellán-tálat.
- 1 igen elegáns fedeles leves-territ,
- 1 pompás mártás-csészét,
- 1 csinos porcellán mustár-csészét,
- 1 sótarót.

Az igen t. olvasók érdeklőben figyelmestetjük, a megrendeléseket lehetőleg leggyorsabban s számosan megtenni, mert ily jó alkalom, hogy minden házbán, minden családban, minden vendéglőben ily nélkülözhetlen, ily szükséges tárgyakat, ily potom árért lehetne megvenni; még emberemlékezet óta nem mutatkozott, de soha többé nem is fog mutatkozni. A csomagolás személyzetünk által minden ily zás nélkül történik, s csak a faldia és színe fog 70 krral felszámítatni. A küldeményezés utánvéttel vagy az összeg beküldése elneben. A megrendelésnek kell az utolsó vasuti állomást is tartalmaznia. Megrendelések inténdők:

Apfel's Comptoir für Porzellan-Ausverkauf
Wien, I. Bez., Fleischmarkt 8/72.

Az arcz szépsége eldörtik
Leichner zsrirpora
és Leichner hermelinpora
(legjobb minőségű zsrirpor)
Által; mely napra és este a legjobb arczpor, erősen tapad, a bőrt széppé, rózsás fiatal üdeségűvé és puhává teszi; ártalmatlan, s nem lehet észre venni, ha valaki azal beporozza magát. — Minden kiállításon az arany éremmel kitüntetve; a legfőbb nemesség s az egész művészülvág használja, s kapható minden illatszert-kereskedésben, de csakis zárt szelencékben, a «lyra és babérkoszorú» védjeggyel. Kérjük mindig **Leichner zsrirporát (Leichner's Fettpulver).**
Leichner L. Illatszert-üzegés, kir. udv. színház szállítója Berlinben.

Legjobb és Leghírnevebb
Pipere Holgypor
La VELOUTINE
Külöleges Rizspor
BISMUTHALM VEGYITVE
CH. FAY, ILLATZERTÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Sternberg Armin
Hangszer-Ipar
Budapest, kerepesi-út 36

VEGHLESI FORRÁS
Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, ó vényes savanyuvize, Végheles-Szalattán, Zólyomom, mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban:
Erzsébet-körut 56. szám alatt,
továbbá füzszertüzletben és vendéglőkben! Telefon üszkötétes. Számos raktár a vidéken.

HYGEA ARCZENŐCS 75 kr.
MOSDÓVIZ 1 forint.
Savon hygiénique szappan 50 kr.
Ezen kiváló gondallal készített szerek a bőrcnek finomságot és rugékonyságot kölcsönöznek, az arcon levő minden foltot, szeplőt, májfoltot, forrósgat vagy fagyás által keletkezett pirosságot rövid időn elmulasztja és eszenfeli a bőrcnk üle frisséggét, viruló ifjúságot és bárány puhaságot ad. Valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél, **Fáykiss József** gyógyszerüzében a «nagy Kristóf»-hoz Budapesten, továbbá: Török József gyógyszerüzében király-utca 12. szám. Thallmayer és Seitz kereskedőknél, Kochmeister Frigyes utóainál és a legtöbb magyarhoni gyógyszerüzében.

NYIRFA-BALZSAMOT
Dr. LENGIEL-féle
Kiszorítási em legjobban bizonyítja, hogy szer valóban jó, a természetből nyújtott bősépsítő szer. Dr. Lengiel Fr. «nyirfa-balzsama» Szt Pétervárosl az orosz cári keletkezett számtalan szeplő szer sem volt eddig képes a harmincz év óta kitüőn ismeri pipere-szert a
Bizonysítatik, hogy a helyőrségi kórházban és a hatonai fürdő-gyógyintézetben Badenben, Kwizda kőszvényfolyadéka a csúsz különböző alakjai, névszerint izomosús, úgyszintén a kőszvény és idegesség ellen, egy magában, valamint hóvürdők segédeszkőze gyanánt, jó hatással alkalmaztatott. Baden, 1886 szept. 21. Dr. Mühlleitner, os. és kir. főorvos és kórház-vezető.

Főletét a Magyar királyság számára Budapestén **Török József** gyógyszerüzében; kapható továbbá nagyban: Kochmeister Frigyes utóai, Neruda N., Thallmayer és Seitz, Strobenz testv., s Detsinyi F.-nél; kicsinyben minden gyógyszerüzében. Szives figyelembe vételül. E készítmény vásárlásánál kérjük, mindig Kwizda kőszvényfolyadékat kérni, és arra ügyelni, hogy égyú mindezen palack záróványa, valamint a carton is a mellékelt védjeggyel legyen ellátva.

Kwizda Ferenc János, es. és k. osztr. magyar és kir. román udv. szállító, és ker. gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

JODKALI-SYRUP
Kitüő hatásu
vértisztító és vérjavító szer
orvosilag javavla
minden családi örökletényégsből és vérméregzésből származó bántalomnál. Külöősen ajánlatik: **Syphilitikus bántalmaknál** és az ezek elhanyagolásából származó **szabóknál, görvélykórnaál (seropel), midőn ürítégsdaganatok és beszűrdött görvélyfélék** vannak jelen.
Rég, nehezen gyógyuló sebeknél, chronikus hórcütésnél. Megbecsülhetlen szer: **Kőszvény és csúsz ideg bántalmak, méhcservi görőcs,** továbbá máj- és lépégsdaganatok ellen. — 1 üveg ára 1 forint 20 kr.
Központi szétküldési raktár:
Kovács Sándor gyógyszer. Nagy-Beeskereken.
Raktárak a következő gyógyszerüzekben:
BUDAPESTEN: Török József, Király-utca 12. sz. Kriegner Gy. Kalvin-tér; Petri O. Váci-körút. Székesfehérvár: Imrich V. Szeged: Barossy K., Keresztes E. Arad: Bozsnay M. Temesvár: Jahner K., Kassa: Korláth F. Debreczen: Dr. Botcsnek E. Pozsony: Erdy J. Győr: Stadler M. Pécs: Göbel K. Szabadka: Décsy, Miskolcz: Dr. Szabó Gy. Szalmár: Bossin J. Eszék: Dienes J. Zágráb: Högl A. Belgrád: Draskóczy K. Bécs: Mittelbach S. Hoher Markt 8. 1896.

14. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, ÁPRILIS 5.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt... POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre 6 *

A MENTŐK.

NÉPSZERŰSÉGHEZ, vagyonhoz, tekintélyhez még alig jutott emberbaráti intézmény olyan rövid idő alatt, mint a budapesti önkéntes mentő-egyesület.

A kezdet szerény volt. A lipótvárosi templombazárban rendezték be egy kis központi állomást, melyet sűrűn látogatni a budapesti egyetem orvostanhallgatói, a kik az önkéntes mentő-egyesület tulajdonképeni működő tagjai lettek.

De a központi állomást nemcsak a mentők és az önként felügyeletet tartó orvosok keresték fel, de hivatalos közegek és magánosok minden gondolható esetben, s mentőink, kiknek egyetlen zárt mentő-kocsijuk volt, hűségesen kivonultak és emberül teljesítették feladatukat.

GRÓF ANDRÁSSY ALADÁR, az önkéntes mentő-egyesület elnöke.

szenv nyilvánult a mentők iránt a közönség körében, nálunk mindenütt előzékenyen, sőt tisztelettel fogadták őket.

Az intézmény gyorsan gyökeret vert s népszerűséghez jutott, a miben kiváló része van az ügybuzgó vezető férfiaknak és a működő tagokon kívül a fővárosi napi sajtónak, mely ritka figyelemmel kísérte az új egyesület működését.

Ma e befefejező mondat nélkül szinte lehetetlen elképzelni egy rendőri hirt. Elégge haraguznak e miatt azok az ujdondások, a kik előszeretettel támadták meg a rendőrséget. Annak előtte ugyanis pompásan lehetett színezni az ujdonságokat.

Ezek a frázisok ma már kikoptak a napi hírlapirodalomból, de helyébe jöttek a mentők gondoskodásából olyan orvosi szak kifejezések, melyeket a századik olvasó is alig ért meg.

S a népszerűséggel, melyet a mentők kivívtak, növekedett a közönség áldozatkészsége és mind többen gyámoltották adományaikkal a mentő-egyesületet.

Jól esik konstatálnunk, hogy ezen a téren megelőztük a külföldet s mentő-egyesületünk ma már egy olyan minta-intézmény, melynek tanulmányozására messze földről jönnek hozzánk kiváló szakférfiak.

Ebbeli törekvésüket buzgón támogatta Mundy báró, a bécsi mentő-egyesület nagyérdemű igazgatója, a ki több ízben személyesen járt itt s nem csak jó tanácsokkal szolgált, de a bécsi mentő-egyesület nyolcz tagját is leküldte Budapestre, hogy az itteni mentőket a gyakorlati működésbe bevezessék.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN

Kiadások:

Hammerharmadik évi zárszámja 1890. január 1-től december 31-ig.

Bevételek:

Mérték-számla 1890. év december 31-én.

Töbör:

Table with 4 columns: Description of items, Amount, and other financial details. Includes sections for 'I. Törzstulajdon', 'II. Szállítvány-biztosítás', and 'III. Jégbiztosítás'.

Table with 4 columns: Description of items, Amount, and other financial details. Includes sections for 'IV. Egyéb bevételek', 'V. Értékpapírok', and 'VI. Értékvesztések'.

Acsonon József, elnöki bizt. osztályfőnök. A fenti zárszámokat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok teljesítetnek a 18- és segédkönyvekkel teljesen meggyezednek találunk.